

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Collegia Ingolstandensia - Cod. Aug. pap. 104

Rath, Hieronymus Arnold

[Reichenau], 1598-1600

Liber II

[urn:nbn:de:bsz:31-75977](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-75977)

Liber Secundus.

De rerum divisione, & Acquirendo
eiusdem Domini.

JOHANNES DE

*Circa quatuordecim
quae in iustitia*

versari Quis Cui circa tria; personas scilicet et res,
et actiones, dicta sup. c. 5. fin. de iure nat. p.
Quae a titulo 3. lib. primae huiusmodi, sup. exoritur de personis
incipit nam lib. 2. traditur de rebus, et ita dicitur. ipse initio
hic dicitur istos libros continere. Et aut rubricae huiusmodi tituli
dicitur huiusmodi partes ita et ipsius tituli dicitur partes sunt.

In prima ponitur dicitur rerum divisionem. in ista nonnulli nonnulli
acquirenti rerum dominio. Prima autem divisio huiusmodi est, ut alia
*Prima divisio
huiusmodi tituli.* res in patrimonio nostro sunt, alia extra patrimonium nostrum
dicitur initio hic. Quae quae divisio fieri quod illa dicitur
d. l. i. ff. de iur. tut. ut scilicet res alia sunt divinis, alia
humanae. Sicut et res in patrimonio vel in bonis christi
*Quoniam res dicitur
in patrimonio
hoc.* et res quae nos habemus, sed quae sibi possidemus, et sunt
divinae et humanae. Extra patrimonium vero et bona nostra
Et extra patrimonium. sunt quae ad nos non habentur, sed nos habere possidemus et
sunt sacra religionis. d. l. i. et ibid. d. d. f.

Et hinc res quae non est nostra vel est ullius alterius, tamen in
patrimonio nostro est illius, quia nostra vel alicuius alterius
est, d. l. i. nonnulli id est in humana. Extra est hereditas
talis inveniatur. Non autem videtur d. de iure divisionis dicitur

Q. tra l. i. §. de usu, et usu. legato, ubi dicitur res aliqua
 nec in patrimonio vel bonis restitit ea, nec et extra bona
 ut servitutis. Non n. eo to Paulus id voluit servitutis
 et similia. Quia incorporativa simpliciter extra bona non est
 sed hoc in, q. ad rem a' res persisterit, et res corporales
 vel q. res q. se subsistant, sed semp. rem aliquam corpoream.
 Item supponuntur in casu de quo videtur lib. hic. Res
 vera a servitutis et itera alia incorporativa in bonis
 videtur sunt in casu non a' res computat et exco-
 ptio ut dicitur illam aut rem in bonis videtur habere di-
 cam quodiam cum persisterit exceptione, aut amittit
 ut recuperat, utone, habentur testis Modestinus l. rem in
 bonis §. de acquirenda reru' dominio. **SECUNDA** servituti
 visio est, ut alia sint coes, alia pub. alia universitatis,
 alia nullius, alia singulorum, d. initio hinc. §. iam divisio,
 et §. sequitur. Caus. §. §. seqq. Quia qua divisione non pugnat
 illa quadrupartita Martiani l. r. §. h. tit. ubi omittit
 res pub. Connetit n. cas sub coibus, qua sunt coes res
 dicitur dicitur §. §. hic. Circa q. ad notanda est differa inter
 res coes et pub. q. h. coes omni usib. aequi sunt excepta
 casu n. proprietatis initio q. non nullius sit: Fiant aut
 primo occupantiu quoru' d. manent qua' sine occupant
 d. §. §. in l. §. l. §. hic. et l. q. ni l. §. §. de acq.
 Ter. Tercio. Res n. pub. dicitur quoru' §. §. usib. omni et publicis
 proprietatis n. sepulchri Rom. aut aliam viciniam continent,
 atq. ideo ad amplius fieri sunt occupantiu etiam simul
 occupatoe sint §. §. hinc et §. viciniam hic. et sic sunt exempla
 rem coibus et q. pub. Satis patet ex ipso Just. dicitur l. §. §.

god habentur
 rem quancumque
 in bonis videtur
 Secunda Res
 Divisio.

Communis
 qualis que!

libra inter
ripam et litig.

Circa q' natura e' differa inter ripa et litig, q' illa h' fluminis
lit, h' u' maris, illa pub. res lit, h' u' res. Et p' hoc
q' litig maris illud de dicit' quatenus h'berans flud' r'p'p'
occurrit, ripa u' fluminis e' id q' flum' ext'it n'ad'q'
cursu' terente' n' obstante si uel m'rib' uel alia r'e aliq'ndo
excessat nisi illu' incrementu' sit perpetuu' s' fluminis hic.
• inuid. l. i. s. Ripa aut. A. de fluminib'. Hec et illud r'e
ripa n' h'c uenit quod circa flum' e', sed illud h'c
ex quo p'imu' arcano terra ueryore incipit ad agru' l. p'p'
A. de flum. et h'c uia quoad res itat' r'os et publicas
ita obtinent r'one r'os r'oj. Videm' n. hodie' sup' et p'ntu'
aliquos maris littora q' et insulas occupacione certoru'
populoru' fieri et sic pub. q'ntu' et flum' fieri uita
uitatis, aut et h'oz' p'riatoru' uel p'scriptione uel q'ntu'
tutiae ut j. dicit'. Venio ad res uniuersitatis q' h' sunt
ciuilibet ciuitatis, ut theatra x. s. uniuersitatis h'c.
Et ha' dicit' uniuersitatis n' singuloru'. Unde h'c.
h'c multa ultra colligunt, ut h' ciuilib' p'p' debitu' s'ua
ciuitatis n' p'p' capij, quia debitu' n' e' suu' ut
ciuilib' testimoniu' p'nt' dicere n' ad ciuitatis, quia
causa n' e' s'ua sed uniuersitatis. Quo me' ciuitatis
s' remitt'o.

qua' sint res in
uniuersitate.

Et hinc fle' illud e' quid differant res pub. a' r'ob' q'ntu'
uniuersitatis q' h' illa s'nt ciuitatis et populij totiq'ntu'
ha' n' u'iq' t'u' alteriq' ciuitatis aut collegij. Nulliq'
u' r'os illa dicit' q' n' nulliq' bonis s'nt, nec u' p'p' h'c
s' nulliq' h'c, et ha' s'nt illa q' spectant ad r. u'nd' r'e
prima' d'isionis antea a' p'nt' tractite u' h' q' p'p'
p'ntu' r'os s'nt uel s' cu' d'io loq' nulliq'
u' q' b'ini i'ant' s'nt. S'p' aut' n' h' p'ntu'

qua' res sint
nulliq'.

uny Socy in locu eorum cum religioſu fundu mortuo inferre
 potit et altero ſocio invito, no aut in locu pueru et no
 fundu religioſu, ut dicit Aug. d. to. v. q. 1. q. 1. quia
 Socy Socy ſpudicere no ſe locu fundu religioſum
 q ſpudicere cu h no potit amplig coly aut arary. quod
 ſi iam ante long religioſu fuerit tunc nihil ſocio priedi
 cat cu rei ante ibi arare potuerit, ita L. b. h. r.

Et hinc nec uſu funduano invito proprietariy in fundu
 funduano inferre mortuo ſe, quia h tunc illeſ nullu
 amplig fundu mili piperet, q conſentia invito uſu
 funduano debet, nec certe poſtea rata illu mortuq illu
 tione hinc diſt. ſ. religioſu miſ. ratihabito n mandato
 equiparatz l. ſomp. qui ſ. de R. J. bene tu circa ſancio
 itatione etud. e no totu fundu quo ſtat. e religioſu
 ſoc. ſed cum tu parte que corpus ipſu gtraat, nec puz
 tiſſima pars corporis, caput h. l. r. ſ. ſepulchru. ſ. de
 religioſu et ſumptib. fundu. ma. l. u. m. d. i. n. g. i. d.

cod. quid iuris aut erit, ſi quis mortuo de fundo
 inferre quo ius inferendi no hnt invito eo cuius
 fuit? Reſpondit Cuius q. telum aut lotharionu
 debere qui hnt aut ſocij ptiu eig dro ſp. h. r. v. r.
 ſentit ſ. cod. Sanctus res et nullig ſe, et ſ. h. r. et
 curia dicitur hnt imp. ſ. ſancio hie, Et Martianu
 l. Sanctu ſ. h. r. tit. Obi dicit. Sanctu e q ab imp.
 eis hntu defonſi atq munitu e ſe tictu a ſagruu.
 q herba erat quam legatj populj Rom. ferre ſolent
 ac quiſ eob violaret ibid. Et ſ. h. r. v. l. ſ. ſ. h. r. d.
 proprie ibid. Saxa dicitur quod ſancio quada ſancio
 et ſancio ſunt puz ſancio in eob. q illa violant.

qmida plur.
 hnt u uon.
 ra. ſ.

tenet l. inuicem i. m. f. A. de iniurijs. Oportet autem feram
occupatam et captam esse non uulneratam tunc ut capi possit
hoc n. casu eis erit q uulnerata uocentur, no q uulnera
do eiaz ut capere dedit s. illud qd hie uigritur
n. hominibz q occupatione, qd hie no pt nisi quid con
poratione qd non coepit s. l. licet C. de acq. vel
renouanda possessione. Quae autem sint ferae, et quae ma
sucta uitalia docet Dup. s. apud eu duob. segg. hie
Vbi et haec addit quid in feris animalibz. obtineat
q iam sunt mansuetas, ualde publica diffia qd tunc
miter feram mansuetam et mansucta uitalia qd hie
tuler, simul atq ius tute reuertendi amiserit desinat
de priore dno et rursus sicut primo occupantur.
Mansucta u. itaq deponant qd tute reuertendi tunc reu
reant una plures furtu in is comitat s. parpou et s.
gallinaru hie Vnde et Ob. deducit et in rebz minimis
ut gallinibz auferib. furtu comitti. quod segg. in u. dno
de dolo malo, l. scio. A. de in integru restitutione.
Et haec oia de libera pifutione, uenatione et uenipis
ita obtineat iure cog, quod si a principibz aut alijs nobilibz
sibi alijs singulari in domine aut syluis legitime uen
dinerint tunc certe ab alijs bonis poterunt prohiberi
s. l. si quisqua A. de linagid et tylib. de scripturis
Si tunc quid gra faciat furtu no tenet, eis uoc
q istis bonis caperit s. l. si apud A. de furtis.
Vnde nec tales capite aut membz mutilatione puniri
debet nisi pinq supiq gra prohibicione principibz uenp

tum n. ob gratiam ista et yersu et graviora in tales statij
posent, tota Navarra in manuali confessionum cap. ix.

Secundus modus accipiendi iure gentium e si quis aliquid
capiat ab hostib. sine hunc capient, sine rem s. item cu
his. Quod tr. de hostib. captis inter Christianos no unq
pug abtrahit, ut d. sup. Sicut sup. ab hostib, est q pop.
Rom. aut qly populy Rom. legitime belli decernerunt
l. hostes s. de verb. signib. Latrones n. et piores et
qz q capiunt nihil sui sciunt ibid. ibid. quod d. aut
res ab hostib. captas statim retinet fieri hic illud, et
primo si fuerint mobiles. Quodlibet n. obligant et fides
est ut l. si captus. Et ut ea res mobilia no antea alii
eius non fuerit, hae no fiunt captivum, sed ad hostes re,
sunt quoru antea fuerit d. locis.

Tertius modus accipiendi e inuentio. Si quis s. in littore
maris aliquid aliquid inveniunt, q quidem antea nul
lig fuit s. item lapilli hic. Sicut e de illis dicendum
q antea aliquid fuisse, ut v. q. manebat naris levande
gra velle, de quo e s. tr. hic. Exceptionis hys rae
tales n. no censentur cas pro derelicto habere nec alij fuit
de gestore cu nono in necessitate cessant cu libentid.
rem legat. s. de adimendib legatib. Unde a gtrario
sente scriptur si quis rem sine necessitate abijerit eam
pro derelicto habuerit eam statim fieri inuentum
s. pona. hoc tit. Quod nomen si gdet huius ea mente ab
ipisse quod pro derelicto habuerit, in dubio n. no cen
set qui sui hor uo abijerit l. cu de derelicto C. de
productionib. Unde quicquid ita inveniunt nisi redi

tuas illi qui amiserit furtu committit. l. qui furtus §. qui alii
 cum ff. de furtis in ad. c. si quid etc. in q. s. sine inuentione
 scirent cuius res inuenta fuerit sine ignorauerit d. s. q.
 alienum ut aut talis inuentione notus fuerit et fugiat et gressu
 ut quis p. l. dicitur debet uel libellum publice exponere rem
 eadem esse inuenta uel rem ipsam apud magistratum exhibere
 bene d. l. falsis §. plerumque in ad. l. i. in initio §. de furtis
 g. l. in d. Quid aut seruanda inuentione si uox illis motu
 cuius res fuerit potest illigere? R. edui tunc ee collou
 lam in p. l. dicitur ita l. §. p. uel §. ois per q. §. in
 de successione. Praesumptio signum huius rei p. dicitur
 casu quo rem amplius no potest recipere nulle cum in p. l.
 huius quia ignorato aliam consensu semp n. dubio consensu
 quibus salutem uice memor ee p. l. §. R. ad l. dicitur repetit
 Et adhuc quia motu inuentione referenda d. §. l. §. in
 rob §. huius. Vbi dicitur dicitur cu inuentione §. §. in
 in l. dicitur sine §. §. uel dicitur sine quo ad utile boni
 uenit sine factu sine opera eos totos suos facere
 quodam et ille huius. Sed q. in toto sacro aut religiose
 factu inuentione no item si data opera ibid. Vbi et
 hoc addit si quid in toto alieno uel usuris uel publico uel
 fiscalij §. §. in uob pro dimidia parte suos fieri si non
 data opera integro huius loci maxore d. to §. §. in uob
 huius dicitur penuria reuocata no §. iuram alium §. §. in uob
 §. §. cuius fuerit sed q. ante omne memoriam e reuocata
 uox huius §. §. cuius fuerit tota §. §. l. n. n. §. §. in f. §. §.
 de uis. rem boni. Et tunc quia nullig e amplius reuocata
 et sit occupantij per ea q. dicitur §. §. in uob et §. §. in uob
 hoc to. Quid aut diuina data opa §. §. in uob referat opa

tot illud opera limitu. Si quid n magis artib. et mior
tationib. Sequuntur fuerunt hic nihil pui fuit, nio iure
cin. A capitali supplicio afficit. Item legem nemo cu de
maleficiis, et mathem. et l. unica Op. de heredijs lib. 10.
quod tu, Carolinib. gstatutionib., Constitutione 1084
postea e mitigatu, arbitrioy relicta peritione.

Quartus modus acquiritur e si quid ex aialib. nris
formellib. h fuerit perentiu s. item ea q hic. inactul.
idem proponing s. item scilicet f. de re iudicatione
ubi dicitur si aequus necq, aequus tunc l'pquantu fuerit, non
e tui sed ncu q. nctiu e. Quod et obtinet in perentis
ancillis nobis s. serui sup de iure psonaru, Quartus
n. vntrem sequitur. ut dicitur e ilud. Concessorium
sui pncipale e. concessorium de R. J. in b.

Quintus modus e, alluio s. micromentu s. latens nec fudo
accetors s. pterea q hic. Dico latens, quia si sit patens
micromentu s. s. per partes fudo nro accetis id nro
no fit, nisi in fudo nro arborib. tales uel qeq. simili
radices exorint ibid. R. h' exceptionis e quia alio
terre alimento tales arborib. q. alia sunt facta toto

Paulo l. si si uois. s. arborib. ff. de acq. roy. bonon.
Et haec de alluione uera sunt, nisi in agris limitatib
q. s. launant sunt gessi: in talib. n. rub alluionib
loue no hbt ut sciatz quid uniuersz, datu eot, quid nec
nisset, et quid in pub. reb. In fit l. in agris ff. eodemy.

Quis modus e, si quid insula in mari occupet, ea sua
fit s. insula hic. Et q. dat ex q. s. q. sunt sup de rebz con.
munib. Si u. insulam in flumine occupet ibi uidentur
e cuius partz insula sit, pncipior, et cuius erit. quod si utriusq.

partij insula sit proximior aqz proxima erit, tunc utriusqz
erit vis promodestri et latitudine agrorum quod proprie dicitur
extremi habent ibid. in d. l. adco. §. in insula ff. d. tit. quid
avis sit in rone fluminis alveo, et quid in veteri iam relicto
dicitur Imp. d. §. si nudiqz hinc. Vbi quod dicitur alveus veterem
celi. Et non fieri eorum quorum antea fuit sed qui nunc pro
hinc spolia id illud est inae. Arido ex equitate n. videtur
ille longi transitus ad eos quorum ante fuit, antequam ex eo
alveus fieret d. l. alveo. §. quod si alteri. Hoc si mandatum
de agri meo is magis esse de fructu addit Imp. d. §. si nudiqz
minime §. cum mandatio fructu spolia non mutet ibid. unde
facile illud est cur aliter in alveo sit constitutum ubi §. 3
agri forma mutata. Item alius modus est specificatio
utriusque dicitur de sua longitudo Imp. d. §. cum ex alio non
confecta. Et ad primitivam formam utriusque non potest, cum
esse domini speciei qz fuit nuda. Si utriusque nuda ad spolia
sine dicitur non potest, tunc eius sit spes qz fuit, sine nuda
illa partim sua, partim alterius fuerit, sine tota alterius
quorum vero uno nuda succurrat in certe sine suo fructu
res sua unquam non debet, uti nec alteri in alterius non
locupletari, uti iam didimus sup. Et si ille qui fecit spe-
ciem sciverit nuda esse alterius, tunc specie sua non fuit
nuda nuda eius, cuius fuerit antea l. de eo §. si quis
§. ad exhibendum, si ignoraverit nuda esse alterius,
tunc fiat unum longi speciei. Et ut nuda sed uno prioris
nuda tunc actio in fructu ad eius abolitionem l. in rem §.
item §. unum ff. de revindicatione.

Septimus modo.

114
Secundus modus acquirendi est, ut si duorum man-
ibus, vel utriusque voluntate, vel et casu fortuito utriusque
fiat, ut si si duorum hic, ubi quod comp. adfert exempla et
talia et talia quidem quod non potest iterum ad praestitum
reducere, tales non res esse fiunt. Unde sequitur si utriusque
iterum nisi primum autem primum v.g. plurimum vel ut utriusque
hic cum arguere tunc res esse non erit sed utriusque
manebit sua l. item pomp. §. sed si plurimum ff. de tit. de re
vint. c. l. luy in f. ff. de acq. reru. hinc. Et haec de gressione
facta cum utriusque voluntate vel casu, si non unius voluntate vel
gressione, sed aliqua sit facta hanc et gressione d. e. sup. d. v. d.

Terminus modus est, comixtio, si si duorum corpora v. g. fru-
menta utriusque consensu sint mixta, haec enim et comixta sunt
cora. Si non casu manent singula comixta quomodo prius fuerunt
§. q. si frumentum hic. Vbi et res diversitatis a superioribus
quia si hic singula corpora in sua durant substantia quomodo
si per aliquod gressum vel alterius mixtum, quod autem fru-
mentum ita casu mixtum aliquid recipiet cuius fuit ante. Vnde
comp. intentata ad rem in rem proprio de sui frumentum.
Et si dubium sit quale et quantum uniusque frumentum fu-
erit id iudicium arbitrio veniet estimantur, ibid. in tal.
l. item comp. mitio.

Quartus modus acquirendi est, per inofficiationem, qui
non in suo solo, ex aliena manu vel in alieno solo, ex ma-
nu utificaverit, eius erit edificium cuius fuerit et solo §.
cum in suo solo §. sequenti hic. Patet quod duobus casibus haec
edificia, quod in suo solo, ex aliena manu utificando edificia,
in quibus sui fuerit, sed non manet prioribus casibus,
ita tamen ut non inofficiatione non potest, quod si in officio in alio

l. c. de remid. et l. fructus pendentes ff. cod. Nec tñ et
 ad fructus gsumptos bona fidei possessor suat facit sed mdu
 fructus tñ q. h. et industria et labore obenerunt, no aut
 reatet quod h. ipse rati vel nulla certe exigua sua opa pro,
 dicit l. fructus ff. de usuri et facit q. n. si quis uerit
 pro cultura et cura. Non obstat lex bona fidei ff. de ac.
 quato rem forinico ab it dicit Paulus q. c. bona fidei pos.
 sessori fructus suos facere non tñ eod q. diligentia et la,
 bone uig. quoniam sed ois, q. n. uty adz ibi, illud ff. de
 de fructib. nualib. sed m. d. ualib. q. s. q. industria et la,
 bore atora quoniam sic n. ueloss. ut aty. ff. ibid. lo.
 cu n. u. expliare. quid rursus sit m. mala fidei possessor
 subtit. Quap. Quap. et ff. si quis m. f. hic. Euz h. no facere
 fructus suos et gsumptos nec eod tñ euz restituerentur,
 re quod pcepit ipse sed ois et quod potest uel ipse uel
 alig diligens pater. pcepere, nec et impensat m. rem fudat
 talit. recipit nisi fuerint m. l. domi. l. c. de rei
 uind. Et hinc mala fidei possessor et post l. tit. g. t. m. i.
 tione bona fidei possessor. remponat, tunc n. recipit ee
 ni mala fide, et sic fructus uinuersis q. cogit restitueri
 d. l. c. de rei uind. e. ni f. quod aut mala fidei possessor teneat
 q. de fructib. picipientib. id uerum e. tunc in nullo titulo
 possident, si n. aliquo tit. sed tñ mala fidei possessor
 tunc tñ teneat de pceptib. no picipientib. ff. l. si fructus
 illi uicior eu mala fidei pcepisse ff. cod. ni quo differat
 bona fidei possessor ab usu fructuario insinuat Quap. s. is u.
 al. quem h. tit. fructuario h. fructus gsumptos, sine nualib.
 sine industrialib. suos facere sed no aliter nisi iam

rem in comitari patitur. Ita late de. hic. cum regna
 pini in usum, fide n. habita de l'p'io vel uere transit
 in emptorem nec uenditor uere uentura ^{est} p'io, sed in reli
 quos creditorum. equaliter uenit quod s'ing' e' si h'ic
 no' habuerit, hoc n. casu rem uendit' p'oliquindicare
 et ad se rursu' p' recipere. p'ouentore s. plane.
 s. de tributorum actione, q'uo' quid' d'ag' h'at, si quid' q'
 p' h'ent' aut' n'isibilior' in ualiquo' uenditorum' chere' d'oret
 imp. s. hoc amplig' h'ic. Reliqua de rebus habent' p'ro
 dereli. et temperate uic' b' p'utent' q' illis q' d'ig' s'p'
 ad tertiu' motu' arguend'.

De rebus Corporalibus et
 Incorporeis

JOHANNES HENRICH

Scilicet huc tit. 3. in uerbu' d'istinctio, alia s' corporales et
 alia incorporeales. Quam d'istinctione' nunc sub t'rae imp
 h'ic reformant, quia cu' h'udeng' d'ed'u' s'it de motib'
 uerq'. corporales nunc d'icunt' e' de bonis uerq'
 corporalia. Quae sint res corporales, et q' incorporeales
 churig' d'ic' non p' q' uerum d'icat' ipse imp. h'ic.
 q' n' u' n'it'at' an res aliqua incorporealis sit an
 corporalis, ex iur. d'ig'g' d'ig'g'g', et n'it'ant
 s'p'. et glass. h'ic uerbu' q' d'um incorporeales.

De hereditate

De servitute emphyteuticorum et
debanorum Graecorum.

52

DE SERVITUTE

Quia sub fin. tit. proximj imp. reg. incorporabilis et
servitutes annuuntur, nisi de iis hoc tit. et de
alio scilicet opere incipit. Et cum duplices sint servitutes
tunc alia realis vel predialis q. h. a re detentis reij,
ut uno minime sp. alio sp. alia personalis, q.
a re detentis proxa iuxta ff. de servit. agit hoc
tit. Imp. de realib. tm. et ha. item sunt in duplici
differentia, alia h. iudicium sp. iudicium, alia urbana
q. distinguuntur aut iudicia sp. alia ab urbana, no. to. an
h. iudicium an iudicium sint: sed una et sic, an h. sp.
agriculturae habeant, et hoc dicitur iudicia. An u. sp.
habitatione q. iudicium urbana vel iudicium urbana
ff. de urbom. sig. Incipit aut Imp. de iudic. iudicium
quorum iudicium hinc quatuor sunt servitutes
quibus s. proxa. alia q. iudicium. Inter iter, alia
et iudicium quid iudicium no. tam clare ex verbis de
iudicium iudicium hinc postquam illud quod ex redactione
exploratione. Iudicium u. iudicium iudicium nulla aut
iudicium iudicium iudicium. Inter iter, alia q. et
iter hinc iudicium, quod iter sit quia quod potest vel
iudicium, vel iudicium conuare pot. Alia u. ubi et an
iudicium transire et. iudicium iudicium teste Rodest.
l. iudicium iudicium ff. de serv. iudicium. Inter iudicium
iudicium et iudicium hinc iudicium, quod iudicium iudicium iudicium

quod iste e in pueris ad aqua applicata hic n tr compe
 tal pro numero poveri ante gstituti l ja s. Prob. et ig
 f. de aqua quotidia et abbas. Cantay aut um
 hinc dicit gstituta servituti s, ut nec is cuius p dicit
 illud debet fundum suum formay in eam servitutu p dicit
 cui possit mutare, argro l i. s. sed et fessat. f. de aqua
 et aqua pluvie, ubi et ro addit prodese n. ita quis sibi
 debet, ut aliq no notj nocent. quid si aut de facto g dicit for,
 may ayri vel pratj mutaverit, ut alteri sua servituty
 non sit amplig nitida? Audent b. cu ista d. struative
 ut si gstituta e eo cui servituty debebat forma fundj
 mutavit debeat rursus eam in pristinu statu retinere
 si quide retinij possit. quod si recusat retinij teneat ad la
 ra et nitor esse argro l. si. in actib. Co. de servitut. et aqua
 l. 2. m. f. Co. de l. argro. si x. no. exple. g. t. ad huc nec
 ut gstituta scias in forma mutari, tunc nullo modo cog
 gaty ad rem retinenda in statu pristinu, sed in teneat
 ad nitor l. labio g. et ibi g. l. s. f. de aqua et
 aqua pluvie. Quod si vero forma aqua mutata sit eo
 cuius nitore gstituta tunc in nihil vno mutare tene
 at, argro l. g. s. si ventitor f. de utilitio et d. t. ubi
 dicit v. p. remittentib. fund. actionib. sicut no itera
 duada e. r. g. s. Venio nunc ad servituta l. p. tioru
 de quib. Imp. s. i. huc. Prima e. oris s. f. dicit
 ut gstituta calidum debent v. g. habere s. g. s. g. s. g. s.
 nec f. dicit ibid. Secunda e. tignij mittendj, ut s. p. s. g. s.
 in manu vicini tignu vel trabem mittere. Quater g. dicit dual
 servituta hae e. d. f. f. quod in ista oris f. dicit is r. f. s.

siere columnam cogit q debet servitate In servitate u m
mittentij tunc refero spectat ad eum cui servitus debet l.
siue s. competit in fine. H. si servitus vincitur.

Secunda spes e servitute ipsorum urbanorum suscipiendi
stillitij q d. ex toto guttatem cadit vel fluminis q
h. ex canalibus fluit. Et h. servitutibus ea e ut cui
debet is alij stillitium vel fluminis canale possit con
gere ut n. inferij dimittere quia sine gravi calore
Oritur q stillitium retro magis ducere vel sua dona
re vero magis producere ad domum aliorum vel vicinij
Quod eo illa e quia rectior vicinij guttate fieri potest
ad deturior, tunc sicut d. l. servitutibus s. stillitium
s. de servit. ipsorum urbanorum. Ex parte u. cui quid debet
stillitium recipere ut eo to ubi capere capisset stilli
cium no edificet, quia sic servitutibus stillitij quid em
ret ibidem s. si servitus.

Quarta species e servitus no suscipiendi stillitij
ut si quid no potest suscipere stillitium vel flumen
ex dono propria sed debeat relinquere vicinis ad ipsij
capere implendum. Cui vicinis debet ubi debet ser
vitus idem, ita q. illud numerat canalium vicinij servitutibus
suscipiendo. Quibus signum servitutibus. Vna exceptio
de qua supra refero ad eum plerum qui sibi servitutibus
gravi no ad eum cuius res servit, tunc vlp. l. ubi
forte s. r. s. sic servitus vicinij.

Quinta spes e alij no tollendi, ut h. vicinij non domum
sua no possit alij tollere. Sexta spes e nequid lumen
vicinis necesse officiat. Et differt haec a priorij, quod sit de
quoribus impedimento luminis p. arboribus h. vicinaria p.
illa n. alij no tollendi tunc de impedimento aliorum officij

Si quis civitatis libertatis sit usufructus. finis hinc vel centum
annorum spatium, quod vita hominis longior sit. an usufructus
A. cod. vel si pariter in Civitate in finibus tunc Civitas de de
sunt si usufructus Civitas. A. quibus. modis usufructus amittitur.

Secundo finis usufructus capitis diminutione maxima et usque
ad d. s. f. patet ex superioribus. Tertio finis non attenditur
aliter attenditur quam fuerit libertatis s. to inada. si eorum inf.
A. patet finis amittitur finis a usufructu sic non attenditur
inter se vel ad 10. annis. inter abrogat non 10. annis t. cor.
superioribus C. cod. hoc lit. Quarto finis sessione vel ob
solidatione si s. usufructuarius in sua aetat proprietate
suo, vel in ea causa hinc illy d. s. f. Vbi et hoc addit Quip.
coheredo usufructuarius alteri quam proprietario in finibus agrorum
usufructuarius. Quinto finis usufructus in sua proxa sit hoc
in finibus non sit illud in alium transferre, ita et ille iam
sit usufructuarius ad vitam suam s. potest t. usufructuarius
suo finibus ipsos et ut vocat. V. nostris constitutionem
usufructus hoc non extraneum transferre sed quod ad usum
tunc hinc t. usufructuarius s. non u. extraneum t. arbitrio.
de usufructuarius A. cod. Quinto finis usufructus in
prope extinguitur vel mutatur in quod alium usufructus finit
libertatis d. s. f. hinc iura t. repet. s. rei A. ubi modis hinc amittitur.

De usu et habitatione

DE USU ET HABITATIONE

Quis que dicta sunt de usufructu sic intelligitur quilibet

usus in eo non differt usum ab usufructu quod sit nisi attendi tu
no uo fructu id non fuit nisi in necessitate suam tu rem
illa adhibere no alteri locare aut alio modo conuere
re et ita esse impediuntur mitio et s. i. hoc tit. qua
long obtineat usufructu ut iam dictu. Differt ab usu
habitatione q. haec sit actio tu et quocumque locari alijs possit
s. finali hic.

De Usu Capionibus et longi temporis
Possessionibus.

DE USU CAPIONIBUS

Uxiit Imp. hinc usq. de modis acquirendi domini Curgent.
Hergit nunc ab hoc tit. de re modis acquirendi hinc
qua estimatione adfert ipse Imp. s. f. tituli superioris.
Quid sit usucapio dot. Moderating l. 3. ff. de usucapio
nibus acquiris s. uel abiectione domini s. estimatione
possessionis temporis lege definit. Ratio aut intro
Atue usucapionis s. bonu pub. ne s. dominica reru lin et
fere semp inesta uent teste Cui l. i. hoc tit. et q.
Imp. no mitio hic. Atq. ut litem aliquando est finalis
qum s. l. finali ff. pro socio. Cum q. usu capio pub
bonu respirat no uenit hic in ystoratione q. cu priuata
utilitas nonnuquam offenditur s. quoru bona ita usu ca
priuata s. ferunt s. quidem publica priuatis And. res s. l.
eora de legat. l.
Atq. et priuatis id est bonis s. fieri inuicem alij inq. suo
utante pub. inuicem, et sic inuicem iurant inuicem l. mul
ly nidos ff. de d. Quis. quare in Antopore res s. p. d. n.

gligant ad qual ingrediendat sufficient illis spatiu a ll. fuit yresu
 d. l. per m. f. Unde y culpa sua sentiat sentire no uiterz
 noi alijs sed sibi solis id debent impuere l. quod quid sua ff.
 in alio e. d. de A. P. m. f. Inuo y uisitate alienare ad
 aut proprio facto censuz eo ipso y illa l. tuato tempore patitur
 o alijs possiderij l. alienationis ff. de uerb. signoribz
 uide l. ou' habent usu capio Et quant; temporibz possessio ad eua
 uide y p. d. r. p. in uolubilibz l. l. t. ad ann; in imobilibz id ann;
 utru l. p. d. r. p. et ro. inter abstratas det Inq. initio hic l. uing
 ad l. p. d. r. p. ee si in eadem provincia utruq; usubiu habeat.
 breates u' si in diuersis ff. l. e. u' in l. v. ff. de l. p. d. r. p. l. v. g.
 l. p. d. r. p. Possessione aut in usufructu initio accipere debent
 q' sit corpore simul et aco. Quae uel in et sine usufructu
 nis sufficit si sit aco tu l. 3. l. t. in hie l. quidm ff. 3. l.
 l. et l. nono ff. de acq. et amitt. possor. Annu u' hic auq;
 ping pro tuo no pro alieno possiderij. Unde l. sequit; e. q.
 d. i. t. o. r. e. y d. i. t. o. r. e. m. et similes l. mille annis p. g. u. q. u. e. l. r. e. m.
 l. u. r. a. t. u. detinet tu eum no usu capere quia pro alieno ff. p. d. r. p.
 l. d. e. u. a. t. u. r. i. d. e. b. i. t. o. r. i. s. n. i. m. i. r. u. et locutoribz no u' aco. l. v.
 n. i. a. l. p. i. g. n. o. r. i. ff. h. o. r. t. i. t. Possessione u' uel in usufructu
 caput tot esse q' tunc nullo tpe interrupta nec ab alio p. d. r. p.
 l. s. e. s. u. l. possessio ff. h. o. r. t. i. t. et patet ex d. definitione usu
 capionibz. Hoc tu necesse e' ut unq; aliquibz q' tunc possideat
 ac sed et hoc sufficit si plures suscipiant et in eadem unq;
 ab alio possideat Unde possessio defuncti prodest y y h. o. r.
 t. i. t. possessio uenturibz l. i. m. p. t. o. r. i. y d. i. c. t. i. n. a. in sequent
 l. h. o. r. t. i. t. Dixi in eadem quia si inter istos aliqui h. o. r. t. i. t.
 l. s. i. s. s. e. t. ab ipis ead; no habent consuetud; usu capio ee interu
 r. u. p. t. a. nec tempora ista recte coniungant; d. l. possessio
 l. d. e. c. u. m. p. i. t. u. t. l. p. r. i. s. c. i. p. t. i. o. d. u. b. y. m. o. t. i. b. S. i. m. o. d. i. u. e.
 u. e. r. a. t. o. r. i. s. aliqui uel in propria iure rem corporalem

possessoris. Secundo si id possideat quibus adhuc sed vigno
 mine. ab alio in ius sit vocatus vel sit gressu uti videtur
 ex l. more C. de reuind. l. si ius l. cognoscimus C. de p
 ptiorib. obtinent 30. et 40. annos. que aliter atq. aliter
 in alijs atq. in alijs descriptionibus obtinent ut ex l. legibus
 apparet. Dicit autem Iur. d. s. dicitur gressu per
 vni iurisdictione tunc boni habere si defuncti bonam
 fidem initio habuerit h. heredes postuolui habet mala
 fidem. quod dicitur in ultimo exemplo s. inter venditor
 eod. s. i. n. et venditor ut emptor initio bona fidem ha
 bere oportet l. 2. s. si cum rem ff. pro emptore. Quod dicit
 Iur. eod. s. dicitur defuncto in mala fide initio ex
 te non posse heredes iurisdictione, id utro uerum ut rei a se
 ipso descriptione post nichoare boni heredes. A. deliuor
 sit et temporalis. Descriptionibus. l. f. C. eod. in iura
 possessionum a maioribus non pcurant et successoribus
 sui culpa curant l. vitia C. de acqu. et retinenda poss.
 Quod rursus. l. 2. g. e. in bona fide emptore, h. n. ut pt
 descriptione nichoare h. venditor initio mala fidem habu
 erit cap. cura et ibi lib. extra de iure script. Roon
 differentia vulgo tradunt lib. inter ista quia heredes
 dem prona censet ut in defuncto initio null. de iur. iudic
 a nonentibus. Iudicio procedit itaq. defuncti fides bona
 etio ipsi heredes ut et proficiet defuncto si tunc in
 ipse. Et quidem defuncti in mala fide descriptione
 no poterat nichoare ita non heredes atq. nunc ha
 bent bona fidem. Non u. etq. sic emptor eade prona
 censet ut in venditor. Quare no procedit emptor bo
 na fide venditoris initio si ipse initio emptor
 licet realit. Et gressu pt quoy emptor in bona fide m

chose l'inscription a de pte qd no poterat nec ditor quia
 habebat initio mala fidem uty ita gloss. et ab. hic. qd raud.
 tex. Et hoc de bona fide initio tm' l'inscriptione sic obtinet
 de iure xro Cin. Quere u' Cur. no initio tm' sed et medio et
 fine bona fides requirunt iuxta c. f. extra de l'p'cript. Vbi ra-
 tione correctionis addit post. quia curae quod no e' ex fide
 ponabi'. Et hinc in m' nua ponat. Standu' sit iure Can.
 et m' nua d' iuxta et ulius honoru' iuxta capitulu' nonit
 extra de iudicij. factu' e' ut in Camera spiren' et pastin'
 l'p'criptione illa regimant qd no omni ex parte bona fide
 habuerint quid si initio habitet aliquis de re sua, an tunc
 h' bona, an u' mala fidem habere consuetu'. Veru'
 e' ut si habitet initio l'p'criptionis tunc ut bona fide
 no habet no l'p'ribat. Si u' in rectione vel fine habitet
 tunc no habet mala fidem l'p'ribat uere, modo tm'
 nec in medio vel fine habitet practice, an h' sili sine
 ponato mortali rem licet retinere, sed speculatione
 an h' sua sit, an no nec ulterius progrediendo. Si Couar.
 in c. possessor s. q. quod si u' iam completa l'p'criptione
 cu' bona fide p'cia potest tm' mala fidei frequeniat
 an nihilominus subsistet l'p'criptio. In dubitatu' e' subsistet
 qd iam ne legitime l'p'cripta est e' iamq' Item ll. et lon.
 cam p'na dicit. Item q' ponat illud utine do qd dicit
 aut e' gravaty q. q. ponat r. q. q. et hoc de bona
 fide q' in oi l'p'criptione ut iam e' dictu' nro p'ria tenet
 hora hodie requirunt exceptis paucis p'onalib. de quibus
 videantur lb. hic. Item bona fide et hoc requirunt, ut
 res sit talis que possit usufruq' lot imp. s. i. hic.
 Primo aut usufruq' no fuit, liber homo, res sacra et

religiosa ibid. id est quia tales non sunt in commercio Titulorum
dicta et ad q. 1. sequuntur.

Secundo nec semper fugiens ibid. id est quia ille sui ipsius
tu fuit p. l. 1. de servit. fugiens.

Tertio nec res furtiva vel in possessione non modo non ab ipso
te sed nec ab alijs qui bona fide a suo fure accipiunt
sunt usucapi. s. furtive hic. Ratio est quia tales res sunt
afflictae initio ut patet ex s. aliquando et d. non sine hic
q. a contrario sensu utro purgato re. usucapionis. 112
Si res furtiva ad domum fuerit transmissa et postea ab alio
aliquo qua fure sine fure accepta ibid. Bng. h. q. 1.
ipse uti et is qui postea a suo accipit usu capione op
no habet in rem ante Bng. s. 1.

Et a. res furtiva et in possessione non usucapiunt ut illud
et hoc longo tpe id. s. et 20. annorum s. 2. loquuntur
d. s. furtive. Bene aut 30. annorum quatio. 112
s. 1. l. 1. de nocentibus. sicut et de scriptis. 30. vel 40. annorum
s. 1. aut res furtiva tunc in a. furendi primus est gradus
furtiva. sine furendi a. non committit s. sed t. h. t. 1.
Ibi dicitur Quis. ex hoc factum est hereditas bona fide
rem a defuncto accepta pro usucapere h. illa apud defunctum
quod non fuerit nisi sit. committit aut se perit.
Quod dicitur Quis. sup. de robis. ut possessor eam non
usucapi et hoc expliat s. quod eod. hoc t. 1. 1.
est illud in modo honoris vel sit adhibita. si n. quis
fructu vacatorem sine in possessione h. mala fide, alij
tu ab hoc bona fide accipient cum re. usucapit ibid.
Vides aut talis prima fronte h. sine in rem illa omni
pant tu quia in mala fide furti committit. Quid
ad hoc Quis. d. de in rebus mobilibus. tu furti committit
non in immobilibus. furti dicitur adferente vel usucapione
s. furti. 1. de obligationibus. q. ex delicto.

no usufructu s. sicut in hoc tit. l. magis in principio s. de usufructu
 omib. Ratio e quia iuris ignorantia no potest auferre
 rem uolentib. l. iuris ignorantia s. de iuris et facti igno
 rantia Et haec de hoc titulo ad usufructu et illud
 qd sunt de hoc usu usufructu rem s. mobilium et mo
 bilium Res n. incorporeas et seruitutes et sine titulo us
 fructu l. si quis dicitur s. si seruitus iudicet. Longum
 est iterum hic ubi titulus requiritur ad usufructu de usufructu
 ne triu. dorem et no. annoru. Quia l. scripturae a longum
 tempore 30. et 40. annoru. titulus qd no. requiritur s. sine
 act. l. si quis s. i. C. de l. scripturae 30. et 40. annoru.
 Et si istud casu. quib. in casu l. scripturae aduersus qd
 si parochus vix l. scripturae decimas in parochia alterius
 vel principis mag. Curisdictione in territorio alterius vel
 secularis rem ecclesiae ut decimas et similia. hic x. cast.
 et in 30. et 40. annoru. l. scripturae l. p. bonis s. h.
 titulus qd requiritur c. i. de l. scripturae. lib. b. c. si l. scripturae
 extra cod. De s. fra. hoc tit. dicitur sup. eos qui a fisco
 vel augusto vel augurda res alienas amittunt statim
 non reddunt. Et tunc qd quoru. res illae sunt detrimere
 aliquas patiantur. dicitur qd intra quadringentis annis
 contra ipsu. fisco de quo est. tit. C. de quadringentis
 l. scripturae. Atq. hoc singulare planu. est istud casu
 ut s. et ceteris emptores hanc rem recipiant. Alijs n. casu
 res alienae a no. domino vendita sicut ab ipso emptore
 reuocantur et auferuntur s. l. rem alienam s. de g. r. s. d. a. con
 tione. De illigordy u. hui. s. e. de ip. q. a. fisco rem
 singulari ut solum sicut p. talis n. a. fisco molestari
 pnt. si u. emerint a fisco rem aliqua. uitem. v. q.
 hereditate tunc ab ip. quoru. illa hereditate e. restit. qua
 nam. l. et q. putantur s. item si quis s. de petitione hereditatis

TITULVS SEPTIMO

Recte sequitur hic tit. titulu. de usufru. quoniam quia et modus
 erat legentis. Quare olim quidem sine ulla n. d. q.
 factu. producebat donatio nisi ad stipulatione uel traditio
 tione esset firmata ut uideat in l. si quis argentu. d.
 fin. C. de donationib. q. h. hodie a iud. nro sicut in
 mutata ut in l. i. d. i. d. q. d. in aliqua uel in obsequio
 iure. in donatione g. titulu. quousq. h. uariat donatio
 quoru. uo. recte iuris. in. donatio. d. i. potest. ut ex
 loq. p. t. e. b. t. Est aut donatio duplex uel mortis ca
 uel inter uiuos initio hor. titulo. Donatio mortis causa
 q. d. d. d. q. d. i. b. i. l. Fit aut ea tribus modis ut uideat
 l. i. d. et l. donat. d. i. d. de donationib. mortis ca
 Primo si quis hora uel in ualitudine g. titulu. solu. uo.
 uis cogitatione donat i. b. i. l. et hae donatio no. renouat
 nisi ex p. t. ab ipso donatore. Secundo in periculo mor
 tis g. titulu. ita donat ut statim fiat accipientis d. l.
 q. d. hae donatio renouat et tunc ex parte p. i. u. l. o.
 Tertio si in periculo mortis quide. donat sed no. statim
 accipientis fiat sed demum morte subsecuta d. l. to. quaru.
 in donatione ea nua. d. ut h. mori. uo. ce. donatio. uo. t. u.
 natoru. renouat et post q. d. donator talis donatione ante
 mortem suam p. u. i. t. e. n. e. d. i. n. i. t. i. o. h. o. r. t. i. t. u. l. i. b. i. o. t. o. r. u. m. u. l. l. i. p.
 d. u. p. q. u. i. a. d. o. n. a. t. i. o. n. e. i. n. t. e. m. o. r. t. i. s. c. a. u. s. a. q. u. i. a. u. o. r. i. u. m. u. p. o.
 i. n. t. a. s. u. a. l. o. g. i. c. i. t. q. u. o. d. g. r. a. t. u. h. a. e. p. o. t. e. r. i. t. a. d. i. t. a. p. o. t. e. r. i.
 e. u. t. g. r. a. t. u. m. a. n. t. e. m. o. r. t. e. r. e. n. o. u. a. r. i. q. u. i. d. s. i. a. n. t. d. o. n. a. t. o. r.
 e. s. s. e. d. i. x. e. r. i. t. q. u. o. d. s. u. a. m. d. o. n. a. t. i. o. n. e. m. o. r. t. i. s. c. a. u. s. a. n. o. l. i. t.

anque reuocare? Rursum Martiani de donatione mortis
 ob pactu illud additu rituore rary donatione nitor uiuod et
 sic no pte reuocari quoz nec hie reuocari l. ubi ite ff. uod.
 et dicitur paulo apud j. dicit aut Imp. q. dia fere donati
 onel mortis cum legatis equiparari hinc ob eand quia in
 multis quide equalia sunt quod q. pte reuocari ut iuu
 d. sup. quod no opz sit uas adit infirmari quoz ut eaz
 quoz testat requirant ut dot Imp. l. ff. de tit. q.
 rim no hont nisi morte subiecta q. utraq. y. item pte
 dicit frax pte ff. uod. sunt tu et eoz quoz
 casus qbz donat mortis eaz reuocari adhuc differt a leg
 yatis q. hie legatis legatury pte nō requat breuit
 in donationib. mortis eaz pte donatarij l. nitor uod.
 tr. ff. uod. y. donationel eaz mortis plerumq. ipso iure re
 uocari casu mortis pte quoz in donatione mortis
 eaz plerumq. et traditio nō tenent q. serg obtinet
 legatis h. que in hilib. nitor e apud gloss. et hie. hie
 dicit ad donationel nitor uiuod q. similiter duppli
 ces sunt alia enim q. mera liberalitate sunt, no alia
 ob eaz de quibz legat Imp. l. alia aut hie. Alia u
 donationel sunt ob eaz ut nuptial. p. de q. lig. dicit
 j. ff. uod. et aliud. Eaz q. ex liberalitate mera pte
 pprie sunt donationel l. ja ff. de donationib. hinc
 donatorem obligant alio quide ut reuocari hnt re don
 te donatario tradere modo quide et in ym. comote pte
 sit d. ff. alio aut inarta d. l. i. et l. q. ad. l. uod. Fere
 aut semel hie donatio magna pte reuocari dicit
 locet nisi trib. casib. Primg Si donatio fuerit ultra soo
 solitor talit n. requit subsistat in eo quod sup. soo. so
 libor e, nisi uctis sit infirmata publicis h. hie n.

Ut quidem maritus sit inq dotis et sibi ne tradita ita et ma
 lier fiat ita no tradita donationib. Ut si mulier doti
 promissa nihil omnino vel ming quaz promisit marito postea
 nihil amplig qz ei rursus postare teneat maritus iam d. l. uel
 Ut soluto matrimonio quidam dos ad mulierem uel patron
 dotante redit ita qz donatio redeat ad maritu l. r.
 ff. et l. 7. C. soluto mrio. Ut marito comittente adul
 teriu donatione uig luerat uxore ita qz uxoris adulterata
 dotem luerat maritus l. gressu s. f. C. de refugijs. Ut si
 pacta de lueranda dote et donatione sex inaequalitate
 redigant ad equalitate maiore quide lueri parte ad mino
 rem despicendo, no q minore ad maiore l. lege l. uel
 eod. tit. de pactis quontib. In uno tm mxe adhuc hodie
 equalitas Nam inter dote et donatione puz nuptial
 mansit, qz h maritus et donatione sua et dotis uxoris
 fructu sicut sua no n uxore l. dote fructu s. don
 re dotin ubi et ro addit puz onera mri q maritus sicut
 no uxore et huc de donatione puz nuptial et dote, qz
 iam dictu e qz iure subsistat. Secy e in alijs donatione
 inter ariuos, hic ntru coringeb anim iure Ciu. sunt prohi
 bita nisi morte donatoris fuerint yfirmata at uideat
 ex tit. ff. et C. de donationib. inter uiru et uxore: h
 prohibicionib e ne coringeb. se mutuo uore, splicet
 ubi h alter eoru oia sua in alteru profudisset et il.
 Quod docet Anq s. f. hie. Quis accrescendj seruo
 manumisso e sublatu clare patet ex ipso textu ubi
 notandu e favore libertatis posse et seruu seruo n
 consulto seruu eoru manumittere ut tm seruo hoc not
 mdeunitate l. p. et no quidem ad ipsiq seruy libitu
 sed tm ultimatiuuz l. p. s. ne aut C. de seruo et
 manumisso.

DE REBUS S. CAUSIS

Dixit imp. sup. tit. aliquot quibus mobilis reru domini-
 niu. auferantur, quia u. regulariter q. dng. e. pleraz. n. re-
 sua poton habet et qui no. e. nulluz. quo. ad. eig. q. tom. ali-
 oratione. n. n. hor. tit. tres. adfert. casus. specialol.
 quoru. duobz. et. q. q. dng. sunt. alienare. no. pot. Tertio.
 q. dng. no. e. alienare. tn. pot. Primus. Casus. est.
 ut. maritus. no. pot. dotes. uxoris. h. sua. sit. alienare. uel.
 et. ni. hypothecaz. dare. et. q. g. extitit. mulier. initio. h. tit.
 mulier. si. quidem. intere. dotes. mulierib. g. seruaz. l. i.
 ff. soluto. m. r. o. Fle. aut. mulier. fragilitate. sua.
 sine. alienatione. g. extitendo. in. re. p. t. i. n. a. d. d. t. u. e. r. e. t. z. m. o.
 p. i. u. l. i. s. et. in. l. e. y. c. o. de. r. e. q. u. x. o. r. i. a. u. t. i. o. r. e. quod.
 uer. e. n. i. s. i. mulier. iuramento. alienationi. uel. obli- g. a.
 tion. g. extitit. tunc. n. alienare. d. d. ligare. d. o. t. e. m.
 maritus. pot. cap. in. g. t. i. n. g. a. t. e. x. t. r. a. d. e. i. u. r. e. i. u. r. a. n. d. o. q.
 uel. nisi. dos. fuerit. asseruata. d. g. q. t. i. u. m. i. n. d. o. t. e. m. l. e. t. u.
 i. t. i. m. a. t. u. s. i. t. m. i. l. l. e. f. l. o. r. e. n. t. i. s. hor. n. casu. et. maritus. do.
 t. u. l. e. t. a. l. o. h. q. i. n. alienare. g. extitente. muliere. pot. mo.
 do. s. u. f. f. i. c. i. e. n. t. e. r. i. u. x. o. r. i. s. i. t. c. a. u. t. u. s. i. n. b. o. n. i. s. m. a. r. i. t. i. s. d.
 l. u. n. i. c. a. s. et. in. l. e. y. i. u. r. a. t. u. s. a. u. t. s. i. n. e. a. m. e. d. o. ad.
 l. e. x. a. t. u. s. c. o. n. s. P. r. o. b. e. l. l. quod. item. et. d. i. c. e. n. t. u. s. e. s. i. d. e. l.
 q. i. t. i. t. u. t. a. s. i. t. m. i. r. e. a. l. i. q. u. a. m. o. b. i. l. i. s. u. t. p. e. c. u. n. i. a. v. i. r. o. r. u.
 t. u. l. i. s. n. s. y. a. m. a. r. i. t. u. s. a. l. i. e. n. a. r. i. p. o. t. l. e. s. n. i. t. i. t. e. n. s. s.
 de. i. u. r. e. d. o. t. i. u. s. S. e. c. u. n. d. u. s. C. a. s. u. s. e. m. a. r. i. t. o. r. e. q.
 h. n. o. s. i. t. t. r. a. p. i. g. n. o. r. i. a. t. u. l. l. i. u. d. e. p. a. c. t. o. p. t. u. e. n. t. o. r. e.

§. gtra aut hic. Quod et nihil inter se sunt partj modo
 debitor tenet denunciarit se uelle uendere et inde
 biennij lapsu tunc n. et uenditio tenet l. to in f.
 iuncta l. f. §. in aut multa C. de iure domini impetrat.
 Quod si gting inter se sint partj ac hz creditor pignus
 uendat tñ et tunc creditor poterit uendere modo
 pignus debitor denunciarit et qz inde lapsu sit bi
 niu l. si quocumqz §. de pignori affissione. quom
 aut uendat creditor pignus nō amplij tñ ex eo sibi re
 seruare pōt quaz fuerit debitu reliquu u. cogit
 debitor. quom et in reliquis sibi hōt obligatum
 si ninqz ex pignore accepit quā fuerit debitu
 d. l. f. §. si aut.

CERTUS CASUS est in pupillo qz hz dñg sit reru suaru tu
 or aliorum nō pōt sine tutore s. nunc aliorum hic.
 Ubi circa sine hōre notandū ē nūmō ita a pupillo ma
 tuo datur euzqz ab eode iudicij pōt sigfō gtra
 Si u. gsumpt fuerit quilibet in gditione certij
 ex nutuo. hz n. nutuo nō fuerit tñ quonit pupillo
 hac rōe pparij, alias detentorū eoz gditionū quā
 ipsi qz pñ ruit. sicut l. a furioso gsequit. §. si certū
 petatur hōz n. debet quod in aliorū gram corrigi
 ē in eiusdem oīe rōtōrij l. qz fauore C. de h. §.
 Vnde et si pupillg creditor sup sine tutore soluat nō libe
 ratum debitor sed sua ualim pecunia uaxet §. f. hic
 Si tñ creditor illam gsumpserit tñ ex post facto libe
 ratio erit l. nō omis §. si pupillg §. d. tit. si certū pōt
 Non posse et solui pupillo sed a suo creditore et
 qz rogant ut creditor ille liberat et quilibet sit
 pupillg illam pecuniam bene uel male consumpserit de
 publice et clare §. neq. d. §. si hic §.

Dei quas personas nobis
acquiratur. /

DE QUAS PERSONAS NOBIS ACQUIRATUR.

videtur tit. proximo q. alienare dominia sicut uel no,
nisi hoc tit. Sup. docet q. quod dominia reru acqri
sunt non s. p. nosmet ipsos tm sed et p. alios quibus
initio hui. Primis ergo acqritur patri p. filios quod ja bonoru legatio.
libt in sua pote. alim quito simplr ex orbz bonis ex
ceptis. Castrensis. Hodie u. alia dispositione opus
q. ut intelligat. Sciendum e. peculiu dicit illud quod ser. quid sit peculiu?
u. uel filij suae p. mistu dominoru uel parentu separa
tu a rationibz. dominoru uel parentu libt de iusto
eo q. hui debet l. deponit in f. de peculio. Jam
peculiu filioru suau. quadruplex e. primus Castrensis quid peculium
Castrense?
quod filijs militum cau obuenit l. castrense. de ac
tensi peculio. Secundus quasi castrense q. h. ex pro. quid quasi Castre
fessione pub. uel alia cogata aliqua militia
sunt gnomatj, ut uideret ex l. ultra C. de in off.
titato. Tertius est peculiu profectiuu q. h. proter. quid profectiuu?
du e. ab ipso patre ut uideret ex l. ultra C. de in
offectiuu f. de iure dotiu. Quartus e. peculiu aduen. quid peculiu adu.
u. quod filio no a patre sed aliunde ut matre
uel alij aduenit de quo loquitur lex ut aporet
initio C. de bonis q. liberis. Hunc istis p. sup.
positis hac unica gclusione res tota pot expediri si. Conclusio.
libtam. sed ex peculio Castrensi et quasi castrensi
nihil ex profectiuu omnia. Ex aduentitiu. solutusu
tandem parentibz. auerere. una gclio patet clare cu ex

DE TESTAMENTIS

Dixit hactenus Quap. quod res singulae non aguntur
 nunc ab hoc tit. usq. ad tit. de obligationibus. duobus
 in tit. exceptis tractat de rebus quibus p. universitate
 res nobis aguntur. Hoc aut. motus docet de quatuor.
 Primum e. si quis heres fiat; Secundum si bonorum possessor; tertium
 si quid aliquem arrogarit: quartum si libertatem eor.
 servandum cum filij quid bona petat ad huc. Fit aut.
 heres quibus duob. modis, vel ex testamento vel ab intestato.
 De primo agi ab hoc tit. usq. ad finem huj. libri, q. ora.
 tractat ipse Quap. sub fine tituli huiusmodi. Est aut. ter.
 tractatus huiusmodi duplex, aliud scriptum; aliud nuncup.
 patium, sine no. scriptum. De primo agi hoc tit. usq. ad
 finem. De secundo in ipso tit. huiusmodi. Videtur e. tractum ab eo quod
 testatio sit mortis. Item Quap. in his huiusmodi. qua. cu. Ethim.
 uoluntate huiusmodi recte extra Grammaticam quosdam
 defendit. Quod n. no. est mortis testatio, id non pot.
 test. de testamento, valet si quidem ab Ethimologia. In
 negatione, no. uero affirmatiue. Huiusmodi n. uero e. uero
 uero testatione de testamento v. g. g. tractat. p. huiusmodi.
 Nicolao. Eucherio top. legalib. to. ab Ethimologia.
 logia. Definitione testat. tradit Moderatus Junius.
 Cuius l. ja. A. hoc. ut si voluntatis tuae sit iusta seu
 tentia de eo quod quid post mortem suam fieri uelit. per
 illud uerbum iusta excludit cotra illi donationem mortis
 illi, et similes uerba voluntatis. sua quibus profectus
 singulae suae in suo genere sed no. iustae, id. solenniter, illi

Mort. + p. quibus
 res p. mortem
 uoluntatis aguntur.

Mort. duo quibus
 quis heres fit.

antra
 in d. r.
 scriptum et nuncup.
 in p. testamento.

Definitio Testa.
 mentis.

tiam militibus Solemnitatem illam testamentorum remissam
 de dot. Quap. in initio hinc. Quia ob impetum eorum d.
 to. Quam adstantu' & esse roem no' finali sed impulsiva
 tu' hinc militaria privilegia, militibus u. arma potius scire
 venit qua' leges l. f. circa initia C. de iure delibentib.
 finit u' uo' hinc privilegia & ipse expositio militaria ne
 colligitur ex d. initio hinc istis uerbis Quia in expen
 ditibus occupatj, in d. l. militibus C. eod. Et
 hinc militibus extra expositioe iure eor' debere testari
 l. p. uult. C. eod. Vnde colligitur nob' spiritariae usq'
 hinc et quoscunq' alios domi suae et extra castra de
 quibus hinc privilegia militaria no' gaudere s. i. et
 s. post m. hinc. Deserunt namq' eam privilegia cogere
 q' ipse privilegia l. g. alibi C. de epis. et clerici' hinc
 hinc g. titula hinc militaria privilegia in uultis. Primo
 ut quod uelit sine ulla solemnitate Civili' testari potest
 hinc hinc modo tu' g. alibi de eorum uoluntate q' hinc
 uoluerint testare s. plene hinc. Testare aut potest
 uel p' scriptura' quouit to et modo facta l. ju. A. et l.
 militibus C. hoc tit. Vel p' uoc' eorum duobus testibus d.
 plene alibi. hinc uerbis, Vocatis ad hoc testibus
 hinc l. uirg. A. eod. Secundo ut et militibus filius
 hinc testari post modo cu' q' testibus et reliquis ut
 iure eor' requirit, testibus d. s. i. in fine. quod uerum
 d. hinc nec dicitur filiosfam. civibus sit. sed tu' no' in
 g. hinc l. p. uult. A. eod. Quare u' cu' filiosfam. no' testari
 de prohibita' hinc hinc tit. s. i. Tertio ut militibus
 et hinc militibus et notis et signis potest favore hinc

qualitas substanti
alib' militoz.

Ca' f. p. g. s.

Annotatio.

leg. commu.

forma testoz
militariu'

Observatio.

quod si in calce
testam. no. expeditio
tunc g. d. h. m.

Observatio.

quod si in calce
testam. no. expeditio
tunc g. d. h. m.

iure s. militari s. gainimo hic iura d. l. Luing. quod
 illegit. e. de Amulil et surdil ex accidenti. Sin. raa
 nuti. Surti fuerint ad militiam vel no admittuntur
 cu ex accidenti talia ob hanc causam solcant dimitti
 s. l. m. legem iure militari. S. cod. quartus. ut et si in
 expeditione amplius no fiat tu adhuc intra uam t. h. m.
 ni expeditione iure militari s. l. m. subsistat s. final
 hic. Nota quidam herede dimissy sit alia no. raa
 n. pot. quid ex eo n. i. g. uale. u. exp. t. e. hereditas
 aliquand. g. g. e. ex eo de R. D. n. b. Quinto. ut
 testam. ante militiam no iure g. d. h. m. g. d. h. m. g. d. h. m.
 facty. id portea resignet et aliqua raa. comp. d. h. m.
 s. sed et q. quid hic. quod s. g. e. iure i. g. e. cor. quod
 ab initio no ualuit raa. ex post facto pot. g. d. h. m.
 s. quod initio. S. d. R. D. Sexto. q. testam. militi
 p. minima capite diminitioe. arrogatione s. raa
 uel emancipatione no irrupty. d. s. sed a s. h. m. quod
 similitas. S. g. e. m. t. h. m. p. g. a. r. o. n. i. u. t. no. militi
 dicit. j. t. e. t. g. b. y. modis. t. e. t. u. i. n. f. i. r. m. e. n. t. y. Reliqua
 singularia in militi. testam. e. t. i. b. y. s. j. b. r.
 quinz. illegit. s. final. j. d. a. t. q. u. p. t. s. l. i. o. r. f. u. m. V. g.
 Professores. Aduocatos. s. m. i. l. i. t. a. r. i. i. n. h. o. n. i. b. g. u. a. h.
 P. a. t. r. o. n. s. i. b. t. e. s. t. a. r. i. p. o. e. s. e. h. i. u. r. e. e. a. j. y. s. d. e. m. u. n. i. s. t. r. a.
 e. l. e. t. s. C. o. d. e. m. a. s. t. r. i. u. s. t. e. t. a. l. o. Qu. r. e. l. i. q. u. i. s. p. r. o. f. e. s. s. o. r. e. s.
 s. o. r. o. d. V. g. o. q. u. i. s. u. i. i. u. r. i. s. s. u. a. t. m. i. l. i. t. a. r. i. i. n. i. h. i. l. p. r. i. m. o.
 m. i. l. i. t. a. r. i. i. h. o. n. i. b. s. e. d. e. a. p. l. u. r. e. i. u. r. e. i. o. r. u. m. g. f. i. r. e. r. e. c. o. g. n. o. s. c. i. t. u. r.
 s. i. m. u. l. t. u. m. h. i. c. Q. u. i. m. i. l. i. t. a. r. i. i. c. o. l. l. e. d. i. s. p. e. l. l. i. s. s. y. t. e. m. p. o. r. e.
 q. u. i. d. i. n. i. t. i. s. i. t. d. i. c. e. t. l. e. c. a. s. u. s. m. a. i. o. r. a. l. e. d. e. t. e. l. a. r. i. i. s.
 n. o. r. e. q. u. i. s. t. u. n. e. u. t. t. e. s. t. a. m. s. i. m. u. l. a. d. s. i. t. s. e. d. t. u. a. d. h. i. b. e. n. d. o. s. e. e. m. i. s. s. i. m. y. j. l.

legato sit institutu ne patry uelstrudy obueniat Titm
 G. h. et m. d. l. p. et uita. Nec reuocato te
 tamento filij suu pot hie sua potit facty dixerunt
 ut dicit Quid dicitio incho hic circa facty. No e partim
 ex sepe d. l. y. incho s. de R. G. partim quia incho
 ut ualeant illud tempus inspiciy qno. facta sunt ut b. g.
 i. s. de extracord de h. d. m. qualitate et diffia. s. d.
 testamentu facere prohibet impuberes et furiosy
 quo qui te tpe hie no habuunt diluuta interualla
 s. i. hor tit. Ubi et ro utriusq. addit, nec refert
 an potia sine facty puberit uel sine uerit ibid e
 y iam dicta. Tertio testuy prohibet prodig
 item prodigul ubi etia e definitio prodigy quae
 illigiy no ipso iure nocuorib. que prodigy uerit ad
 hanc q. tem. effeda. s. d. s. h. y. sententiy. quarto testuy
 prohibet muty et surdy. Simul s. uel muty tm si pu
 bere iguor. Si n. potit scribere uel si surdy tm possit
 astindute loy recte testuy s. item surdy hic uale
 b. discretis. C. y. testata facere. quinto testuy pro
 hibet eiq. nisi certis solemnitatib. seruatis s.
 eiq. aut hor. Punt a. hac solemnitate, eiq. y. te
 Ant cu Notario uel si habeat no potit ordinis teste
 uelhibito suay corda y s. nam pot uoluntatem no ro
 nicar do tm ueritatib. sed et u. sub dignitatib. C. b.
 aliq. qualitatib. designando u. fruidib. q. Tradit
 Quid Quid. l. h. u. g. u. l. t. s. m. a. C. s. l. tit. Sexto
 testuy prohibetur apud hostes captiuy s. f. h. d. h.
 e. quia testat serui hostiu sunt ut dicitur supra s. m.
 aut quo ad iura civilia pro nullis habeat l. g.

Ubi a Titij
 factioe ex h.
 duar.

Tertio testuy
 prohibet.

4° a Titij
 factioe ex h.
 duar.

5° testuy, prohibet

6° Excluditur,
 a testat. factioe

attinet h. de q. f. Nec tñ quod talis captivus ante cap-
 tivitatem statum fecit conitit. Sed si ex captivitate re-
 deat singulis quasi nunquam adfuerit, q. filio ad quod
 postliminijs. Si u. in captivitate moratur singulis, quos
 no fuisse captivus vel coele primo momento captivitate
 atq. adeo adhuc liber ee mortuus, q. filio e. legit. Certe
 hic s. final. huius iuratio s. si ab hostib. sup. quib. motis
 pria potat. Soluat et h. de postliminijs. c. 1. l. 1. l. 2.
 Ceterum h. quib. vel q. statum facere possit. 1.

De Exheredatione Liberoꝝ.

DE TESTAMENTIS
 SECUNDIS
 CETERIS.

Ut patris titulu. Subsistat debet, filios suos vel in potestate
 vel nominatim exheredare, si ptereat, statum nihil valet
 in his h. R. e. quia filij et viri adhuc patri sujs
 quotummodo honoru. paternoru. ceasent. l. in suis. ff. de leg.
 beris et posthumis, no. q. facile is per patre. debeat
 detrahere, si u. fuerint. l. pterit. l. censebitur. q. ad iuris
 ne ee. pterit. s. posthumis huius iuratio. l. de leg. 1.
 damnatoru. Ut aut. debeat. patris. filios. in potestate. in probato.
 vel nominatim exheredare. nec u. d. primo. no. in filijs. tu.
 sed et in filijs. quod alim. s. q. huius. d. d. in h. iuratio.
 s. emancipato. huius. Ceterum. sed. et. idem. huius. tit. ubi. et.
 q. addit. l. de. no. in. filijs. tu. in. potestate. ex. iure. Civ. sed. id. s. probatio.
 et. filijs. emancipato. ex. iurisdictione. iurisdictione. l. de. leg. 1.
 iuratos. emancipato. huius. Ceterum. no. in. libent. tu. Ceterum.
 iam. actis. sed. et. post. huius. sine. masculis. sine. feminis.

Quia aut inhumani e filios ita piterij uel et exheredari
 rursus inra nostra alia uoc ppyeant qua insinuat
 Quis ultis uobis h' tituly. Et autem remota hor quela
 in officio tituly de quo e' tituly j. de inoffiuzo titulo
 Circa uia aut idub notandu q' h' olim ut iam dicitur
 e' ualuerit titulu filio exheredato iure t'n aut s. ali
 teri esse g' titulu' ut s' uoc exheredare filio' aut ne
 potat sicut sine pater sine mater, sine ali' ascendentes
 amplig' p'ont, nisi aliqui ex it' casit illi migrati tu
 drem conserint, et hanc ipm titulo suo miserent
 ut ad loquuz uidero e' s. aliud q'q. aut s. ut in de up
 pullatione cognoscat. Vbi et it' illa cau' reuocaz
 Ex quib' facile colligitur quid hoc tit' no' sit tenendum
 et quid a' Justiniano no' potea sit mutatu'.

Ratio, Cur fra
 ly p'ont a' po.
 uentib' op'ia
 redan'

De Heredibus Instituentis.

DE HEREDIBUS INSTITUENDIS.

De iudic' primo e' de ijs q' debent heredes institui
 nunc hoc tit' loq'z q' ex reliquis oib' institui potat et
 q' d' qua huc sunt h' tit' partal. Est primo mili
 tuj tam liberj quib' serij, et hi tam proprij qua' alienj.
 Proprij u' sine i' sine' sine libertate n' h' h' Cuius
 ro e' quia nemo potest ee' heres, nisi sit liber Titu
 sup. dicit. Vbi uoc quibus homo liber heres ee' pot
 sed solu' Cicod Rom. no' peregrinj l'ja. Et de h' h' h'
 instituentib'. quis dicat' serij proprij et quib'
 alioru' dot' sup. s. proprij s' alioru' h'c quid dicitur

legy: hic: Circa quod d. duo nota sunt. Primum est ut si
 pluribus ex partibus institutus aut sine parte aliqua heredi-
 tatis superest nulli relicta eam singulis institutus pro
 rata auferre. Si uero ex pluribus partibus hereditas instituta
 sint quae sint in ipsa hereditate, tunc pro rata singulis
 partibus supfluat de quo regere dicitur d. hereditas et d. no-
 deamq. hic. Vbi et ratio addit quippe quia ratio fit pro
 parte totius deest ut aliqua pars hereditatis
 abueniat ut q. d. hereditas instituta fuit scripti et aliqua
 proximi cognationis q. ab intestato fuit hereditas l.
 Quae regula uelociter uocatur ut non testator et si uelit
 prohibere hoc ius auferendi potest l. si quis ita heredi-
 f. cod. Obstat autem haec reg. in pagano l. in l. ius non
 f. de R. J. unde si quidem militis bene pro parte totius
 pro parte intestatus procehere l. i. et 3. Q. et l.
 si milit. f. de militari testato. Secundum est si alii
 hereditas habent instituta sibi parte alij non habeat
 tunc si ut notum completus sit pars adhuc reliqua con-
 dicit q. sine parte fuerit instituta. Si uero con-
 platus sit tunc sine parte institutus metiam habebat heredi-
 tatem q. hoc casu ad diffinitionem redigendum est quippe
 l. si plures hic. Ratio est partim eadem q. sup. partim quia
 testator plane cogit noluisse ut aliquis hereditas suam
 h. sine parte institutum nulla parte hereditatis haberet
 si uero uelut fecisset fructuaria et obusoria quod nunquam
 committitur. Circa notum institutum hereditas duo q. q.
 in titulo sunt notanda, Primum est non posse militis heredi-
 tatem ex certo tpe vel ad certum tempus s. heredi. h. h. h.
 quia ante uel post illud tempus oporteret alios ab

Titulus Decimus quintus

ut supradicti sint heredes alij instituti, alij substituti
 l. ja ff. de vulgari et pupillari, dictumque primo titulo
 de institutis, recte nunc sequitur de substitutis. Saepe
 fit ut quibus non tam felix heredes instituat, sed et ipsi
 alios substituat nihil significans aliud e' substitutio qua
 facta vel ulterior in locum prioris deficientis heredis in
 Titulo. Quae exempla sunt initio huius. Et toto tit.
 cu' sequitur. Species u' substitutionum h' alij quatuor ponunt
 et circa tres tantum sunt, Vulgaris s' pupillaris, et
 quae pupillaris, q' vulgo d' Exemplarum de legibus
 huius ordinis. Quae docet. Vulgaris substitutio q' a
 quolibet fit cuiuslibet. Vnde et dicta vulgaris est
 l. b. h. i. Exempla eius sunt initio huius tit.
 Expirat u' haec substitutio statim adyta hereditate
 et instituto dicto in actum. post aditum huius tit.
 Verba u' substitutionis h' haec sunt, si Titius heres
 non erit, Sempronius heres esto. q' a quarto sensu
 Titius heres erit, Sempronius heres non erit, quod uerum
 e' nisi pater filio suo quod in potestate habebat, ita substitutus
 erit, si heres non erit p. tunc u' huius uerbis et heres
 erit inchoat ut substitutio non expiret h' hereditate u' fi
 lio uelita si uersus ante pubertatem huius decesserit.
 Quo casu hereditas uel huius ueniat ad substitutum. l. i. in
 hoc iure A. de vulgari et pupillari l. quoniam C. de
 de impubentibus et alijs substitutionibus

Et hinc illa reg. B.L. de herede substitutione vulgari
 ex p[ar]te g[er]ere placita papillari, quod ex seqq. melius
 intelligitur. Posse aliquem quod et quibus velit substitutionem
 dare, datorem et filii inveni substitutionem deo. Inq[ui]t
 clido initio hic iudico s[ed] primo inveni filii substitutionem
 hoc modo factum. Titius et Sempronius heredes sunt
 eorum inveni filii substitutionem. Et hanc substitutionem
 B.L. nris reciproca dicitur vel breuiologia. Sed ea in sub[stit]u-
 tionibus propria speciem non gerit. Si n[on] facta
 sit puberibus vulgari erit, si impuberibus papillari
 si impuberibus simul et puberibus similiter vulgari
 quia s[ed] si utriusq[ue] utriusq[ue] substitutionem sit ut videtur dicitur
 l. cum hoc iure et d. l. quamvis. Circa quam recipro-
 cam substitutionem et hoc notandum est, cum consuetudo
 aut ex q[ui]stione partibus ex quibus est facta substitutio sine pa-
 rib[us] sine disparibus. Et et sic disparibus hic. Quia ex
 exempli puberibus habentibus l. si plures. Et eod. hoc tit. s[ed]
 p[er] hoc hoc tit. prima fronte obscurior videtur illud non videtur
 ut utro to substitutionem habentibus, quasi primo to substitutionem
 fecisset sine primo substitutionem nulli hereditatem ad-
 mit. s[ed] si. putet ex ipso hoc. Ibi notandum est
 uttas voluntatem recipere latissima interpretatione, ut
 licet potius quam p[er]mittant, requirit fundum debitor
 Aut n[on] esse cessat. Item l. quoties. ff. de. A. 1.

De Pupillari Substitutione
 Italig. ib.

Septuaginta

Dicitur haec pupillaris Substitutio quia fit tunc pupillari
 et impuberibus a patre q eod habet in pote natio hor tit.
 Si uideret hys Substitutivam exempli. No u. hys substituti
 uari e quia filij talis ipse sibi tutam facere nō pōt. Co.
 nent q. ut illi faciat parent dōto initio circa f. hic.
 Quia parens uult ut hereditas sua uel filij potiq uel subditu
 tutos ueniat quā proximob usanguineo male forte de
 se ueritob, et sic parente filiu inditucato, et hinc rursus
 substitucione sunt quasi duo hereditate alteru patris quā
 terq s; filiu filii inditucit, alteru filij quaterq s; hinc
 aliu substituit s. igr hic nō u. ualeat hor tutam filij nisi
 filij ipij prius parent tutam fecerit s. libru d. hic, ubi et
 tam terq ipse uidit. quia nō fieri possit ut talis sub,
 ditucy filio inditucato misitias stant, suadet J. sup. s.
 in aut hic ut substitucione hanc pupillare patris pēpa
 ratim suiat eumq curat sic obligata manere tū filij
 sit mortuus, ita rursus respicit an aliquis filio pupill
 lator sit substitucy et quib. Ut nō ualeat substituc
 tio haec pupillari delect hor filiu uel inditucisse prius
 q. u. ex hereditate s. non solu aut hic. Si n. filij s. d. p. a
 rity tunc tutam patris nō subisteret et gregatū nec subdi
 tutio filij per s. l. l. ead. hic. quae oia illgda u. de iure
 veteri suo filij simpli ex hereditate poterat, q. l. ut ex ip
 q. d. p. a. s. u. t. sup. de exhered. dat. u. u. l. l. ead. hinc. Ergo ho
 ille pupillis ille u. ead. ingratitudinē nullaz potit com
 mittore nec exheredari amplis pot et gregatū nec exher
 edari ille substitucy. Vn n. tutam nullu uel patris ex
 iam dicit. Quid nō substitucy filio ex hereditate aliu. u. q.

ere. Non tu quosvis sed illic mente capti filios aut fratres
si quidem extant. si vero non extantibus quosvis extraneis
et l. humanitatis. C. de nepotibus. et alijs subditatis
oribus quod infirmat. Quip. dicitur. quia in his verbis
Veritas Personarum. Ut u. papillaris subditatio
esset perpetua ita huius quasi papillaris extinguatur
cessante illo favore vel mentis amentia d. d. tit. 1.

In quibus modis Testamenta Infirmentur. C. de i. i. 17.

um Testamentum alia ab initio nulla et irrita sunt
si h. solennia Quibus deserviant vel filij nisi scripte
ritz; Alia u. primo quidem legitima sunt sed postea
aliqua causa eos infirmant et priori membro hactenus
sit sit dicitur. Sequitur nunc de i. i. Infirmitas aut
testamentum seu legitime facta duobus modis aut scilicet
rumpuntur, aut irrita fiunt initio hic. in d. l. i.
A. de i. i. rupto p. quomodo rumpuntur dicitur in
prima parte h. tit. quomodo fiunt irrita in secunda parte.
De u. rumpi testamentum cum in eod. statu manente testamento
re ipse testator in irritum dicitur initio hic. Idem fit
duobus modis. Primum est si testator facta testamento
quod filii in filios adoptaverit tunc in i. i. h. h. h.
res testatorum quasi agnoscitur ibid. et si uerum est
in quasi agnitione sui hereditatis multo magis uerum
est in agnitione ueris filij testatorum post testamentum

Vere filius regis d. l. i. et 3. ff. d. tit. Sicut agnitione
 et quasi agnitione post testamentum. Si n. antea nat. iudicij
 rati tutela sine tunc p. t. n. i. n. i. d. o. illud ipso iure nullu
 reddunt ut d. sup. de exheredat. o. r. l. i. b. r. o. n. d. et d. i. p. s. o.
 d. l. 3. Item e. h. testator post primu. testatu. aliud fecerit
 rit quod quidem iure fuerit p. f. e. d. i. s. p. o. s. t. e. r. i. o. r. e. h. i. n. e.
 Quod uerum primo h. nullu. hereditate ex t. t. o. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. a. d. i.
 erit ibid. ff. h. n. i. t. o. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e. s. c. r. i. p. t. y. e. x.
 parte aliqua t. m. s. s. s. o. l. a. t. r. i. g. u. i. l. h. i. n. e. T. a. l. i. x. o. r. e. l. i. q. u. a.
 accrescit tam quia r. o. n. o. p. o. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. s. u. o. l. u. t. i. o. n. e. s. u. e. c. t. o. r. e.
 arg. l. q. u. e. b. a. t. ff. d. e. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. n. i. l. i. t. e. r. i. b. q. u. i. a. q. u. i. a. r. e. u. o.
 p. r. o. p. a. r. t. e. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. d. e. n. e. n. o. p. o. t. e. t. p. r. o. p. a. r. t. e. i. n. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o.
 ut d. i. b. i. d. s. u. p. U. n. d. e. a. u. t. u. x. o. p. o. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. s. u. o. l. u. t. i. o. n. e. s. u. e. c. t. o. r. e.
 d. e. n. e. n. o. u. t. s. i. q. u. i. d. u. n. d. e. n. o. u. t. e. t. n. e. c. e. s. s. a. r. i. o. s. i. n. d. i. c. i.
 cat testator n. posteriori testamento, velle se ut prius i. g. s.
 t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. u. a. l. e. a. t. t. u. n. p. r. i. o. r. u. a. l. e. b. i. t. n. i. n. i. m. f. i. d. e. i. c. o. n. s. e. r. u. a. t. i. o. n. e.
 s. s. e. d. e. t. s. i. q. u. i. d. h. i. n. e. t. u. n. d. e. l. p. o. s. t. e. r. i. o. r. u. m. n. i. s. s. u. l. t. i. t. e.
 et s. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e. n. i. s. t. o. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. d. i. r. e. c. t. y. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e.
 et d. e. t. r. a. c. t. u. q. u. i. n. t. a. t. r. e. b. e. l. l. i. a. r. a. c. o. n. s. e. r. u. a. t. i. o. n. e. s. u. e. c. t. o. r. e. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e.
 c. o. n. s. e. r. u. a. t. i. o. n. e. r. e. l. i. q. u. a. r. e. s. t. i. t. u. e. r. e. i. s. t. y. n. i. p. r. i. o. r. i. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. n. i. s. t. o. r. u. m.
 s. t. a. t. u. s. s. u. e. n. t. d. i. c. t. i. s. l. o. c. i. b. S. i. n. g. u. l. i. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. p. o. s. t. e. r. i. o. r. u. m.
 p. r. o. b. a. t. p. r. i. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. s. i. n. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m.
 p. e. r. f. u. e. r. i. t. s. t. u. t. e. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. n. i. s. t. o. r. u. m.
 u. n. d. e. h. i. n. e. N. o. n. n. i. s. t. a. t. i. m. p. o. s. t. e. r. i. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m.
 t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. n. i. s. t. o. r. u. m.
 t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. n. i. s. t. o. r. u. m.
 n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m.
 p. u. n. i. o. n. e. s. n. i. a. l. i. q. u. i. d. p. l. u. r. e. s. u. t. d. i. c. t. i. s. s. u. p. H. u. i. u. s. e. t. u. o.
 r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m. n. i. s. t. o. r. u. m.

eu no cenon mutasse voluntate. quare rei si capiti illud
 minutionel conde essent alia ipis declaracione opy
 e. sed ipse iure pignititutu reuocalesit l. si quis
 filio l. pua. A. de minto raptu. Bemus. f. h. h. t.
 Quis. nei principis lites caa reid' hndem instituy ut
 na nuda uoce uel aliud in p'futo titulo. quod r'olit
 caa, aig' r'oc' quia id sit inuidiosu' neq' solut' uelua
 nua facultat' ex principali. Naturate capu' totu'
 Quulo l. pua. A. de hndem in d'itucadib. Et hinc p'p'
 nulli h' u'itoni' suau' impotencion' transferre in fine
 lit' caa eadere toto tit. C. no licet potencionib. quod
 principis nei nuda uoce nei in titulo imp'futo hanc
 litate' capiat. Eiy' r'oc' e. in isto textu hinc circumscri
 principis ne h' l. solut' sit tu' l. cu' g'nuat' uincit
 et se ipu' l. alligatu' profiteri' ut d' l. digna uoy
 C. de l. uimil' ranytanu' propriu' sup' qu' l. uincit
 l. ex imp'futo C. de tit' l. l. h'c hoc imp'atoriu'
 Mui'itute' diuinit' eua' aug' Maig' signu' d' p'p'is
 e. l. submittu' principatu' d. l. signa uoy. quod
 h' aut' d' h' h' s. f. principu' uaiouib. suis g'f'itib.
 ut colligere e. ex d. l. ex imp'futo h' h' uerbu' b' h'
 uenit. Quis. Leyib' u. uenit' nua' h' uoy' aut'
 g'f'itiu' principis solut' no' e. cu' in i'p' uod. uoy
 se habet cu' reliquis subditis de p'uo iudicant
 l. h' h' C. de m'it' f'p' titulo l. i. g. l.

In m'it' f'p' Titulo.
 GVLVS IO. DE AVS.

P. h. h. h.

dictu' antea e' de exheredatione liberorum et p'tentione fa-
 cta s' a matre. Cu' q' iure hoc nro' n' institutionu' talia te-
 stamenta roneu' subsistunt inhumani aut sit et q'tan' officij
 humanu' parentu' ita filio' excludere. **Paulu'** e' hoc bene
 ficiu' q're h' m'officio' t'ntij. qua' t'nta ista rursus r'f'ia
 d'nt' in d'io h'ic. Et h'ic colligit' cu' hodierno iure t'nta
 in quib' lib'or' ita exhereditarij uel p'teriti sunt uis uel
 la' fiat, ut **dictu'** sup. i' q're lam' hunc no' esse r'riaz.
 Quare iam aliquid, quid sit n' sit r'f'ia! Cui
Lex e' hodierno iure q're h' m'officio' q'ndo filij
 patre exhereditarij sunt cu' i'nta caa' sua e' it. q'
 cu' caa' no' sit uera uel no' possit ab h'ere de scripto p'ro-
 h'ari ita co'it' b' h'ic quib'q' competat q're h' m'offi-
 ciosi d'nt' **Imp.** h'ic. n'ntio liberu' s' parentib'.
 et q'z' fratrib' et sororib' s' t' t'ncip' p'rona
 u' fratre uel sorore fuerit n'ntata aliu' no'.
 Et qua' caa' h'ic q're h' d'nt' **ibid.** **Imp.** quia s'
 paren' t'nt' h'ere q'asi no' sana mentis fuerit
 q' quod filij' h'ere t'ntatem iure nra' d'bitu' d'nt'
 uelint. Quare r'q'ant' ut competat m'officio' q're
 h' d'nt' **Imp.** s' i. et r. h'ic. P'nt aut' h'ic p'ro
Qu'ntu' e' ut q' uoluit cu' n'ntentare nullo alio
 iure ad h'ere d'itate' uenire q'ant' **v. 9.** per ser-
 uos suos m'ntitutos uel simili **dicto** s' i. uel d' l.
 d. l. nihil n'ntent' s' cad. **H'ic** e' illin. q' co'j' unij
 lis et uero impio manity' e' no' d'bet tribu' ex-
 tra ordinariu' auxiliu' t'ede d'ulo l. n'ca. r. m.
 itio h'ic s' de m'nt' r'is q'

tu no pot item repudiare quidam in simul repudiata rursus
 pot adire d. to. l. s. extraneis hic. inada. q. c. de
 repudiata uel abdicata hereditate. Cuius no quod
 simul adierunt statim tenent viteri onerib. hereditate iij
 et ultra uires hereditatis l. q. c. de repudiata
 Vel de iure deliberandi l. si licet. Quod uerum tunc
 est difficile. C. dum ipis h' d'by ni d'ltu' q' s' p'o
 ita e' tempus deliberandi quo s' licet. i' b' u' tunc un
 co' s' l' t' sit adire uel no' adire h' d' t' m' d. s. extraneis
 hic. Quod tempus si ad Imperatorem uel petitiu' unij
 an' si ab alio suoni' iudice non' uenit l. ult.
 s. et hanc quidem C. de iure deliberandi. quia ro
 ita deliberatio nec aduado statim h' d' t' m' g' i' g' l' o' t'
 saepe uolita p' re uel aliquo h' d' t' m' parte' d' t' o' r' o' r'
 u' s' i' c' i' j' d' o' t' i' t' t' a' b' i' t' q' u' i' p' u' s' h' u' i' u' e' l' i' j' u' e' n' i' t' u' r' u' e' s' s' e'
 statim quid adire hereditate' p' o' i' t' f' a' c' t' o' u' i' n' e' n' t' u' r' i' o'
 u' e' r' u' h' e' r' e' d' i' t' a' r' i' a' s' s' e' d' u' r' a' h' i' c' d' e' b' e' t' u' t' h' y' n' i' c'
 t' a' r' i' j' m' i' t' u' s' f' i' c' i' j' m' i' t' a' 30. d' i' e' s' p' o' s' t' a' p' t' u' t' t' a' t' u' m' e' t'
 p' o' s' t' e' a' m' i' t' a' 30. d' i' e' s' h' i' c' p' f' i' c' i' j' d' l' u' l' t' i' m' a' s' i' f' i' n' a' t'
 d' i' u' i' d' u' s' q' u' o' t' o' e' t' r' e' l' i' q' u' a' n' i' i' a' u' d' u' i' n' e' n' t' u' r' i' j' g' e' d' i' o'
 n' e' t' r' a' d' u' a' t' u' r' q' u' i' n' o' i' s' t' r' i' c' i' o' n' u' i' n' e' n' t' u' r' i' u' i' t' e' r' c' a' t' e' r'
 b' a' s' i' a' h' o' c' i' m' p' r' i' m' i' t' h' e' t' q' u' i' h' y' h' e' r' e' d' i' t' a' t' e' a' d' i' r' e' t'
 n' o' t' h' t' e' r' e' t' u' r' u' l' t' r' a' u' i' r' e' s' h' e' r' e' d' i' t' a' t' i' s' d' s' s' o' l' u' t' a' h' i' c'
 i' n' u' l' t' i' m' a' o' u' i' b' y' e' t' q' u' i' t' t' y' p' l' y' e' t' e' x' t' r' a' n' e' i' s'
 d' e' b' e' t' e' t' t' h' a' t' u' s' f' a' c' t' u' s' e' t' q' u' o' d' h' i' c' u' n' i' p' i' a' n' y' t' h' a' t' u'
 f' a' c' t' i' o' n' e' n' o' s' s' u' a' c' t' i' o' n' e' t' u' s' o' l' e' t' p' a' s' s' i' u' a' h' e' r' e' s' s' e' i' t'
 d' o' t' i' p' s' e' q' u' i' s' s' i' e' x' t' r' a' n' e' i' s' e' t' s' l' y' h' i' c' b' u' o' l' u' n' t'
 t' e' r' i' j' m' o' d' i' s' h' e' r' e' d' i' t' e' m' a' l' i' i' j' d' o' t' s' s' h' i' c' u' e' r' b' i' s' s'
 k' u' d' a' u' o' l' u' n' t' a' t' e' q' u' i' b' u' s' q' u' i' d' s' i' n' t' s' e' h' e' r' e' d' i' t' e' m' e' t' t' a' l' l' o' q' u' o'
 n' i' m' i' r' a' u' e' t' a' l' i' q' u' i' s' u' t' h' a' r' e' b' e' t' h' o' r' n' o' t' o' e' t' f' u' r' d' e' t' m' u' l' t' i'
 a' d' i' r' e' h' e' r' e' d' i' t' e' m' p' o' t' e' t' d' t' o' n' i' f' i' c' i' o' s' .

Titulus Vigesimus, Tertijs Librij.

Postquam de legatorum rebus tractatum de legatis est.
 Quis hic nuntio: Relinquuntur x. Titulis non hanc
 de titulis tunc tit. In universis, sed et legatum titulo
 singulari. quid aut sit legatum est Quis. s. i.
 Et donatio quia morum liberalitate, et bene
 stinet nullum ex et clamor ex sui non sit admittit
 s. si hereditate ff. mortis iustos. si res aliorum
 hoc tit. Et a defuncto relicta ut distinguitur a donatione
 inter vivos de qua tit. sup. tit. 7. Et ab herede
 exheredat ut excludat hereditatem mortis causa quod plerumque
 ab ipso donatore legatum ut et dictum sup. et notum
 de olim legatum relinquuntur. Quis. s. 2. hic quod
 omnes s. 3. aduam et eorum locum tenent, ut si
 nihil amplius inter sit quod et quibus modis legatum
 relinquuntur non simpliciter aut legatorum non sit non
 quod uerum de singulari quoniam, non de singularibus
 modis. Sunt x. alia genera legatorum alij favorabilia
 ut V. q. libertatis causa uel pietatis p. In quibus autem
 legatum eadem non habet subdit Quis. s. 3. Ut si pro
 alijs legatis tres actiones competant legatarij s.
 Prima est actio personalis quia heredes ipsi ex quasi con-
 tractu s. ff. Et non ipso quod uelit heredes hereditatem quod
 si gratiam in legatarij consensu de legatandis legatis
 ut de nisi. s. heredes leg. de obligoribus ex quasi s. de.

Secunda est actio in re quae promittitur rei legatario possessore
 statim n. a morte testatoris legatarius hinc legatarius factus
 est et illi contra sit traditur l. a Titio ff. de furt. p.
 Et idem hic singulariter, regulariter a dominio non
 transferitur nisi re ipsa tradita, ut supra sup. tit. primo
 hinc legatarius dicitur, statim legatarius factus sit
 modo non legatarius sit pure certa et in specie non generatim
 aut sub genere aut alternatim Idem hinc.

Octava actio est hypothecaria quae fit legatario ad
 reliquas res defuncti quae tacite via inter se conpa-
 rantur, ita quod aequi parata voluit legatarius fideicommissum
 missum s. sed non usque hinc quod illud quod ad
 effectum actionis s. castor et similia extra hinc. Quae
 via de legatis. quoad formam non aliter differunt in le-
 gata a defuncto reliquas fideicommissum non abstrahit
 et per manum hinc ut hinc legatarius in de singulis rebus
 et fideicommissum reliquit. Venit hinc Quae ad hinc
 quae legari possunt vel non possunt. Quae aut legatarius potest
 res vel sine propria testatoris sine aliorum morte
 testator testator sine aliena est quod probandum
 est ipsi legatario hinc actus s. non solum hinc. Vbi et
 id addit cum si putaverit testator rem suam esse non
 fuerit, non valeat legatum, quia s. si sciverit non esset
 legatarius. Unde. Postquam si coniectura sit nihilominus
 legatum fuisse si s. gratia legatarius
 tale legatum subsistere l. in aliena C. heredit.
 Vbi non valet res aliena legatarius uter ea erit an hinc
 an legatarius? Ad hoc Quae hinc s. non solum hinc.

ne numerare hujus signi si uoluerit uelut si cuius ea res
 fuerit. Si namq[ue] ad res legatarie actione tendit[ur] n[on] o-
 bstruere recipit alia[rum] uero n[on] ualebit legatu[m] ut
 si u. g. legat[us] Camp[us] Martis d. tu. Ut aut[em] haec rem
 aliam ita legatari[us] debet uicere, ita q[ui] rem ali[am] obli-
 gatum retinere tenet, nisi aliud uoluerit testator uel
 ignorare obligata fuisse tunc n[on] retinet retinet
 legatari[us] n[on]o post redemptione[rum] aliquid illi uicere
 sup[er]fluo s[ed] et si rem hoc sit in d[omi]no si res obligata
 ff. de legat[is] i. quid si aut[em] rem aliena[m] legatu[m] sibi leg-
 atari[us] in potestate emerit an nihil omni[um] eo mortuo
 ad legatari[um] agit? Respondet Quisq[ue] d. si res aliena cu[m] nihil
 omni[um] p[ro]p[ri]etate legatari[us] conseruatur. Pr[imo] si illa res ipsi ex
 legato uel donatione aduenisset p[ro]p[ri]etate illi in d[omi]no s[ed]
 si in fidei[um] h[ab]it. Nihil aut[em] refert an testator rem
 legata[m] putauerit cu[m] aliena[m] si t[ame]n sua sit (quod et u. u. u.
 ita) opinionem atq[ue] fides simpl[iter] tale legatu[m] ualeat
 s[ed] si quis re[m] suam p[ro]p[ri]etate legata[m] postea in aliu[m] transe-
 rat, modo ill[ud] n[on] fuerit ad adimendi[um] legatari[us] s[ed] si re[m]
 suam h[ab]it quod aut[em] testator legatari[us] adimendi[um] ad
 legatu[m] in aliu[m] transtulerit t[ame]n oneroso ex aliqua
 necessitate. Si u[ero] uel donatione ex quacunq[ue] cau-
 sa uel alio aliquo tit[ulo] sine necessitate alienauerit pro-
 bandu[m] e[st] legatari[us] testatoris uoluisse hoc ipso illi leg-
 atari[us] adimendi[um] l. rem legata[m] ff. de adimendi[um] legatari[us]
 l. fidei[um] s[ed] si rem ff. de legatari[us] d. 3. Quod si res
 una legata uel legatari[us] adimendi[um] tota fit alteri[us].
 plurib[us] u[el] legatari[us] in legato g[er]entib[us] habebunt
 singul[is] illud p[ro] parte similia sic Quisq[ue] d. si eadem res

hic ubi nitens e exempla conuindim et disiuindim legator
 Auipendi aut hic conuindim et disiuindim sunt q resiste
 diuindim ut in exemplis ibi. Si n. disiuindim resuindim
 V. g. Si dicit testator Titio et Sempronio fili
 alij ex sequit partib. do lego uel Titio et Sem
 pronio singulos sunt do lego, tunc alterius de
 uentatis pars alterij no accipet quia s. singuli ad
 diuersas partes sunt uocati l. i. ff. de usufructu
 accrescento l. cuos s. quib. ff. de legatis p. posse
 legari debitorij liberatione no u. creditorij debitu
 nisi aliquis plus sit in legato qua debitor doti
 s. si quis debitorij cu s. p. q. h. hic. R. e. quia de
 bet legatarij aliquid conuindim re legato capere
 et hinc ualere q. legatu dotis u. marito factu
 uxori. Licet ta n. antea sol sit uxor, ta uox
 semp. sed uox mortuo marito statim p. agere no et
 in solitu sed in quantu favore mariti. Inq. h. uox p. s.
 sed si uxori h. uox l. unica s. d. aut co. de uxori
 riu. actione et l. et filios ff. soluto m. uox u. riu.
 sunt si dot fuerit legata il. s. sed si, ut ante ualere
 legatu doti debet cum testator uox defixere qualis
 et quantu fuerit sine ea numerata marito sit sine
 no sit il. s. sed si uxori in fine. Circa s. si uox legatu
 hic ubi dicit Inq. uox legatu sine factu h. uox
 peruenit legatario sine utuq. e h. uox u. si s. p.
 aliqua sit legatu V. g. Tertius uox u. riu.
 Si n. in parte legatu quid sit V. g. semper uel u. riu.
 boni riu. tunc duo h. semper uel u. riu. uox u. riu.
 firmu uox legatu in alijs. R. e. uox h. q. uox nitens

p[ro]p[ri]e g[er]it in magna interit. l. in conditio[n]e Cod. si uerit[er] petat[ur]
 aucta legata cu[m] p[ar]te h[er]editatis morit[ur] in ad huc p[ar]te
 legat[ur] n[on] u[er]et d. si quis aucta h[er]editatis. N[on] e[st] quia p[ar]te q[ui]t
 separata e[st] ab aucta n[on] se[par]at[ur] p[ro] motu u[er]it[er] l.
 si aucta ff. de legat[is] i. in u[er]o d. n[on] p[ar]te sup. de u[er]it[er]
 d[iv]isione leg. si serui cu[m] p[ar]te uel fructu m[er]it[ur] uel
 uel fructu cu[m] instrum[en]to legat[ur] d. si quis aucta.
 Qu[od] h[ic] signifi[cat] u[er]u[m] e[st] aucta p[ar]te alteri[us] atq[ue] ite[m] p[ar]te
 p[ar]te p[ar]te tollit[ur] l. 2. ff. de p[ar]te legat[ur] uel
 l. in p[ar]te ff. de d. Plus a. e[st] si fructu
 n[on] u[er]it[er] legat[ur] q[ui] si legat[ur] fructu cu[m] instrum[en]to
 ut u[er]it[er] e[st] l. si fructu ff. de fructu n[on] u[er]it[er]
 legat[ur]. quale legat[ur] sit l[ic]et p[ar]te Q[ui] d[icit] u[er]it[er]
 p[ar]te q[ui] si p[ar]te et d. si p[ar]te h[ic] quon[iam] b[er]it[ur] aucta
 e[st] u[er]it[er] legat[ur] a[ut] sic morit[ur] testat[ur] et qualia t[er]ra
 sint et p[ar]te. n[on] u[er]it[er] et p[ar]te u[er]it[er] legat[ur]
 uel aucta uel d[icit] u[er]it[er] legat[ur] u[er]it[er] uel d[icit]
 u[er]it[er] quia ff. statim a morte testat[ur] d[icit] u[er]it[er]
 u[er]it[er] e[st] atq[ue] ita omne p[ar]te ad cu[m] p[ar]te l. p[ar]te.
 Q[ui] de p[ar]te u[er]it[er] aucta. N[on] d[icit] e[st] p[ar]te
 d[icit] d. si p[ar]te u[er]it[er] p[ar]te p[ar]te p[ar]te suo
 n[on] u[er]it[er] illud n[on] u[er]it[er] ab aucta u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er]
 p[ar]te illi p[ar]te u[er]it[er]. N[on] e[st] quia et u[er]it[er]
 legat[ur] n[on] u[er]it[er] nisi aucta u[er]it[er] l. u[er]it[er] u[er]it[er]
 u[er]it[er] Q[ui] de u[er]it[er] tollend[is]. Debet q[ui] et u[er]it[er]
 u[er]it[er] p[ar]te aucta n[on] u[er]it[er] u[er]it[er] n[on] u[er]it[er]
 n[on] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er]
 u[er]it[er] legat[ur] p[ar]te d. u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er]
 u[er]it[er] Q[ui] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er] u[er]it[er]
 legat[ur] debet u[er]it[er] tal[is] legat[ur] u[er]it[er]

sua cedone et sic postea legatarij debitum illud potest illud.
 Si uero heres nolit illi cedere actione sua tunc tunc legatarij
 rō utilis actio debet ad illud debitum l. si legatu C. heres
 hic. Uter debet eligere quidam aliquis alium quater
 legatarij heres an legatarij bñ dicit Quap. s. si quater hic
 legatarij s. nō heres. Nisi hoc testator ex se sic dixerit
 uel ex uigore d. illud colligi potest. Debet uero hoc esse
 legatarij rō rem motiā eligere uel optima uel pō
 nā l. legato galter ff. de legatarij primo. Legatur aut
 hic de legato quibus d. q. semel donat p. sui opt
 aliqua legata sit Vig. si plura d. dicitur habent, si
 legat, tunc electio hereditatis d. legatarij. l. si quis u. filio
 s. si quis plures d. l. i. quod aut dicit rem motiā
 u. legatarij ee eligentem, ita uerū nisi legatu sit
 optima de quo Quap. s. optionis hic. Tunc r. et
 optima eligi poterit l. q. ff. de optione legata. et
 hactenus de rebus q. legari pot, nunc uenit Quap. ad p
 sonas q. legari possunt s. legari aut hic. Ubi dicitur
 primo q. solus legari possit quibus cu. testat. fact. rō
 passiva s. q. qui tunc hereditas m. dicitur pot. Et
 de his dicitur sup. de heredit. m. dicitur. Unde dicitur
 in certis personis nō potuisse legari olim, nisi m. dicitur
 cet. q. certis personis et soluta in certis uis personis abesse
 nō repetebant s. m. dicitur cu. trib. s. q. d. hic. Sed id
 Quap. postea corrigat ut s. ualeant legata et m. dicitur
 personis reliq. modo tunc aliqua rō postea seruari potest
 s. sol. re hinc hic. Valet si uis dicitur q. legatu s.
 testator in nomine proprio s. seruauit, ut s. dicitur
 quō uis. si quis d. hic, modo tunc dicit de personis illud.

Pong' e' si erret in nomine appellativo V. g. sumendi legatari
 gane nolent legatari suppellectile' tale legatum no' valet
 l. et glet de corpore et voluntate testatorum l. si quis
 fuit initio. f. de legatis jo. l. c. quia talis no' dicitur
 nentis fuisse corsetz ibid. verbo daltig. Ut autem cor
 son nois, ita no' falsa denotatio legatari nitia. s.
 hanc proxima hic. Vbi aliquot eiq' nitore e' exempla
 quomodo nec falsa cum legatario obest s. longe' nuptis
 cor. Vbi addit' seoy e' in gtoe legata abic. tu. Atque
 n. vero impletam e' oportet ut legato legi sit, et sic
 bene notanda e' diffra nitore eaq' et gtoem illa x. gtoe
 tu' temp' me respicit hanc semp' futura. Ut aut' sed
 la cum legatu' no' nitiet, id uon' e' nisi heres pro
 ut testator' tu' ab illa eaq' legasse no' alia' fuisse le
 gatum l. in tale s. falsam eaq' f. de gtoe iudicib' c.
 et demonst' r'ib. Exo herede' n'ititudo no' redit' seruy
 eiq' pure legari bene de herede' n'ititudo seruo pure leg
 gari, dno' posse, clate' dot' sup. s. an seruo hic. l. c.
 p'ionib' e' quia qui seruo legat dno' legat no' f'ant pt
 ailem e' heres simul et legatariy l. legat' iud. s. r.
 f. de legatis jo. l. c. p'odetionib' in pro' legto d. s.
 i. an seruo quia s' nullib' casib' l'ig' e' no' e' heres
 Et sic solu' legatum groy. In legatib' no' ampliy
 ordane' spectat' sine post' sine ante herede' n'ititudo
 Civae' relinq'unt' l'itona' et post' morte' heredi
 met legatariy recte legari posse p'p'ine' dot' sup.
 s. ante heredi' in s. seoy' her. circa s. finale' h'g
 tituly' r'itudo e' olim no' posse no' legari potuisse

si capitales inimicitiae orta sunt inter testatorem et legatum
quod si quid ita in fine cod. si gravis inimicitia, aut ut
testator sit a legatario sine ante sine post mortem. l. iij.
l. p. p. cod. Si testator inimicis non valet
satis ubi donaverit vel sine necessitate ex alio aliquid
gratuito alienaverit l. non legatus eod. ut salu sup. h.
Legatarius ante testatoris mortem sit l. unica et d.
cu' triplici ca. de iusticiis tollendis et hoc iij. d. d. sup. 1.

De lege Falcidia.

Cit. 22.

Haec lex a Fulvio tribuno plebis tributa
est, contra voluntatem quidem testatorum, sed tamen in
quodam favore et gratia, ne sine hereditate morerentur
alii apud Romam ignorantibus erent iustis hic.
Solent si quidem hereditatem adire hereditate ex qua
nihil lucrum speraret legatarius, huiusmodi ibi. Fuit tamen
facultas suorum alii voluit q. l. Furia succedentibus
nisi ne cui hereditas ultra mille asse legaretur. Tota lex
Iuliana statuta est, ne cui plus legaretur, quam ad heredi-
tatem perveniret. Sed contra hanc legem sufficiens fuit
testis ipse Iustiniano hic, quia nimirum potuit quid plu-
ribus legare, et singulis mille asses, vel plurimum heredi-
tatis institueret, ita ut nihil vel parum minus singulis
hereditas obveniret. Lata igitur tanta lex ista Falcidia
quae plane omnem difficultatem tollat statuta, nimirum
ut res ultra quartam totam hereditatis sit. q. v. iij. l. e.
sine linoat, sed semper apud heredes quarta pars remanet.

com: et in fiduciariis laboribus ex P. C. Trebell. de
 quo s. restituta hic. S. unde ex P. C. Regasano in
 restituere quantum quarta pars heredis gessit. Cui
 et in quo pro rata et actiones hereditarie competebat
 si tu intercessisset de eo, inter illos stipulation. s. Sol
 quia hic. Tandem Quip. h. stipulationis necessitate tel
 lit statueret ut quicumque quis gravatus sit hereditate
 restituere sumpsit illi quarta pars hereditatis salva
 maneat actione. Simpliciter competentibus hereditariis et fidei
 com. Singulis et in singulis, prout. Quod si heres
 quartam partem nollet restituere, tunc nulli et illi unum
 modum vel minus in iniunct. Vellet tu nihil
 minus hereditate adire aditum, fideicommissario re
 restituere s. sol. sicut hic. Ut aut heredi et inter
 pro rata adiret deus ut non. Si vel in re ipso heres
 part. + heredi illi convenit, sine a testatore in
 parte aliqua fuerit nihil. Si u. res tui singula
 sit. V. g. fundus huiusmodi reliquus sit reliquus fuerit
 quartam restituere tunc illam rem sine ullo valore heredi
 dit. s. si quis una hic. Sed quia tunc heredi to lega
 tarii habent. Legatarii u. nulli unum hereditarium
 legatum, ut dicitur sibi. Et hoc de fideicommissis tunc
 reliquus. Possit autem quod ad restitutionem id non fuit
 tunc reliquus, dicitur Quip. s. Interon hic. Ubi addit
 sicut fuisse olim in legatis q. h. non nisi testator olim
 reliquus, Et hoc potest et substitui et quare
 et fideicommissa non nisi testator reliquus sine videtur
 Possit et a fideicommissis. Fideicommissum reliquus habens
 Quip. in f. d. s. Interon. Talibus restituere ita regitur

quatuor no' detrahit quia ad legem heredes restituere
 rogatus l. si patronus §. q. fideicommissi. ff. ad l. Trebell.
 nisi prior heredes gravatus no' detraheret quantum idq.
 cum donatorum cum fideicommissum: tunc si quidem hic recte cum
 detrahatur l. ja §. denique ff. eod. Ceterum §. fin. hic.
 de' Quip. illigari regit fideicommissum a se relicto et no'
 obstante quod fideicommissum no' legitime relicto fuerit
 rit tu' illi instrumentum per defensionem, et si volit iurare
 cogendum ee' ad fideicommissi liquidationem. Quis ro' est
 quia semel rogavit. Et hinc et si postea fateatur
 fideicommissum relicto ee', sed neget legitime relicto
 fideicommissum nihilominus spectabit nisi sine ibid. Sed
 ni parum mendacij: quod si q' quid ab initio fateatur
 a se fideicommissum ee' relicto sed neget legitime relicto
 talis si gelubet no' fuisse legitime relicto, illud fideicommissum
 istum q' stare vix no' tenet uti nec p'hibetur potest repotere,
 l. si veritas inacta l. 4. C. de fideicommissis. 1.

De Simoniacis rebus per fidei
 Commissum relicto
 Tit. 24. p.

Post fideicommissa univ'ersalia, redit' nunc Quip. pergit
 ad particularia quorum exempla et q' no' adingunt
 videtur ee' initio hic innoto §. §. nisi sine. C. eod.
 Quorum aut' non fieri possunt fideicommissa dicitur
 §. eod. Q'ni §. sine sua sint sine aliorum, modo
 tu' sicut esse aliorum. Item distinctione data sup.
 §. no' solum de legatis. Bene u' notat Quip. d. §. i. re

et relicta sine scriptis, ut colligitur ex l. f. ni sine C. eod.
 modo quibus testat utrobique interfuissent, et si sine scriptis
 facti sint codicillis et testat subscripserint ibid. non
 novo codicillis vel factu testato vel ab intestato relinq.
 §. i. hinc. proutem et ante vel post testat non recipit
 ut testamento confirmati sine modo non sint revocati
 ibid. in d. l. si quis vel ni. l. f. eod. quod dicitur leg
 fuit ut videtur e. d. §. i. in d. hinc. ut l. ante. tabular
 §. eod. quibus codicillis relinq. p. vel non traditur
 §. codicillis hinc ubi dicitur d. q. codicillis dicitur
 hinc non dicitur nec adiri posse, hinc u. d. dicitur non possunt
 No. f. hinc dicitur. C. eod. ut quibus non diversa testat
 et codicillis sine, ita et quibus ut diversa eorum
 non est potest dicitur l. si idem §. eod. dicitur non
 l. §. non §. eod. hinc eorum dicitur quibus, absque
 dum sint codicillis et per testat confirmati sunt ipse
 testat non recipit confirmari. Quod dicitur si in eis hinc
 non recipit potest et dicitur e. d. l. f. Et hinc non aliter
 non erit ad revocari codicillis confirmatione testat
 dicitur. Hinc u. id amplius non eorum iam dicitur.
 Atque ut hinc dicitur dicitur codicillis dicitur ita non quibus
 quibus dicitur substitui potest d. §. codicillis ni f. No. eorum
 hinc substitui eorum et ita substitui ut dicitur e. sup. dicitur
 hinc hinc testamento dicitur non codicillis dicitur quibus
 potest d. to eorum non sub quibus hinc testato dicitur eorum
 dicitur ita codicillis potest auferri et eandem non ita dicitur
 hinc. L. §. a. hinc dicitur codicillis non potest, ita tamen
 non codicillis dicitur modo testator id non dicitur dicitur
 et d. §. quibus non codicillis potest hinc dicitur

heredi esto. Talis si quidem heres esse datus non
 codicillis l. ex h. de heredi. instit. c. 1.
 §. 1. Item duo yterorum singularia in codicillis
 non quod plures quid sunt codicillis. Sicut ne
 unum patrem non tollat, nisi id expresse dictum sit, quod
 long. et in testat. dictu. §. 1. Pap. Secundo, quod
 codicilli nulla solemnitate ordinationis deficiente
 licet in quibus testat. nisi requirantur nihil tam vitiosum
 an testari sint vel no, an nunc an feminis, an
 test. vel pencyria. De clausula codicillarij no debet
 et unum qd verbum adiunxerit, cum si necesse sit
 hunc effectum producere ut testat. aliqua solemnitate
 deficiente, illud tamen nihil omnino subtrahat nimirum
 illud tamen ut si heres non sit heres non tunc sed
 p. fideicommissu tunc, cui nimirum heredes legitime
 ab intestato detrahta pign. Trebellhanica restitueri
 debeant reliquum notantem l. ex ea scriptura q.
 titulu. Sicut. que clausula si abacta non fuerit testat.
 nullo modo. Sicut l. ex testat. C. de fideicommissis. §.

Hinc hinc libro foelicissime imperatoris ab
 in privilegio. S. Philippus de Jandis. Dicis.
 Mensis May. 1.

Item acta pbat. careat. successibus esto
 Quis ab eventu facta notanda putat p.